

1 ponedjeljak, 21.08.2006.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Uvodna riječ Tužilaštva]
4 [Optuženi su ušli u sudnicu]
5 ... Početak u 09.02h
6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.
7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda.
8 Izvolite sedeti.
9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Molim da se najavi predmet.
10 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je
11 predmet IT-05-88-T, *Tužilac protiv Popovića i ostalih*.
12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Zahvaljujem. Dobro jutro.
13 Gospodine Popoviću, da li možete da pratite postupak na jeziku
14 koji razumete?
15 OPTUŽENI POPOVIĆ: Mogu.
16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Dobro jutro.
17 Gospodine Beara, možete li pratiti postupak na vlastitom jeziku?
18 OPTUŽENI BEARA: Mogu.
19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Nikoliću, možete li
20 pratiti postupak na vlastitom jeziku?
21 OPTUŽENI NIKOLIĆ: Mogu.
22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Borovčaninu, isto
23 pitanje.
24 OPTUŽENI BOROVCANIN: Da.
25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.
26 Gospodine Miletiću, isto pitanje.
27 OPTUŽENI MILETIĆ: Mogu, samo nema prevoda.
28
29
30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ponoviću pitanje i Vama. Da
2 li čujete prevod?

3 OPTUŽENI MILETIĆ: E, sada da.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Možete li pratiti
5 postupak na vlastitom jeziku?

6 OPTUŽENI MILETIĆ: Da, mogu.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.
8 Gospodine Gvero, isto pitanje i za Vas.

9 OPTUŽENI GVERO: Mogu.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.
11 Gospodine Pandureviću.

12 OPTUŽENI PANDUREVIĆ: Dobro jutro, časni Sude. Da, mogu. Hvala.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Svima vam se zahvaljujem. Dobro
14 jutro vam želim.

15 Molim da se predstavi Optužba.

16 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Ja sam
17 Peter McCloskey. Zajedno sa mnom je danas gospođa Tužilac Carla Del
18 Ponte i zastupnici za predmet *Srebrenica* Žepa Julian Nicholls, Nelson
19 Thayer, Lada Šoljan.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

21 Molim da se predstavi Odbrana.

22 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Za Vujadina Popovića - Zoran
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Živanović, Julie Condon i Kelly Pitcher, naš koordinator za predmet.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Dobro jutro vam želim.

3 Molim da se predstavi Odbrana Beare.

4 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Ja sam

5 John Ostojić. Sa mnom je Christopher Meek i Nebojša Mrkić. Zastupamo

6 Ljubišu Bearu.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Ostojiću. Dobro

8 jutro vam želim.

9 Molim da se predstavi Odbrana Drage Nikolića.

10 GĐA NIKOLIĆ: Dobro jutro, časni Sude. Ja sam Jelena Nikolić.

11 Zajedno sa gospodinom Stephane Bourgonom i Bojanom Stefanovićem, našim

12 case menadžerom, predstavljamo Odbranu gospodina Drage Nikolića.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Dobro jutro vam želim.

14 Molim da se predstavi Odbrana Ljubomira Borovčanina.

15 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Ja sam

16 Aleksandar Lazarević. Sa mnom je Miodrag Stojanović i gospođa Tatjana

17 Čmerić. Mi zastupamo gospodina Borovčanina.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Lazareviću.

19 Dobro jutro vam želim.

20 Molim da se predstavi Odbrana Radivoja Miletića.

21 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Ja sam

22 Natacha Fauveau-Ivanović i zastupam Radivoja Miletića sa mojom

23 pomoćnicom Vanesom Nikolić.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Zahvaljujem Vam se, gospođo
2 Fauveau-Ivanović.

3 Molim da se predstavi Odbrana Milana Gvere.

4 G. KRGOVIĆ: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Dragan
5 Krgović i Natalie /?Wagner/ za Milana Gveru.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

7 I molim da se predstavi Odbrana Vinka Pandurevića.

8 G. HAYNES: [simultani prevod] Peter Haynes i Đorđe Sarapa; uz
9 pomoć Helene Kaker, zastupamo Vinka Pandurevića.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Haynes. Dobro
11 jutro vam želim.

12 Pre nego što pređemo na uvodnu reč Tužilaštva, da li ima nekih
13 preliminarnih pitanja?

14 Izvolite, gospođo Fauveau.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, želela bih samo da
16 Vam skrenem pažnju na činjenicu da optuženi nisu dobili optužnicu od 4.
17 avgusta, kako je zavedeno 4. avgusta, na srpsko-hrvatskom jeziku.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] A drugi optuženi? Drugim rečima,
19 da li je slučaj Vašeg optuženog, Vašeg klijenta, izuzetak ili to pak
20 važi i za sve ostale optužene? Vidim gospodina Krgovića, gospodina
21 Živanovića, Ostojića, i gospodina Nikolića i gospodina Lazarevića.

22 Molim Sekretara da mi kaže u čemu je problem. Zašto nisu dobili
23 primerak operativne optužnice na njihovom jeziku?

24

25

26

27

28

29

30

1 SEKRETAR: [simultani prevod] To se prevodi. Raspitaću se.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mi ćemo se postarati da se to
3 reši, gospođu Fauveau, i gledaćemo da se to što je ranije moguće
4 dostavi.

5 Da li ima nekih drugih preliminarnih pitanja?

6 Izvolite, gospodine Bourgon.

7 G. BOURGON: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude.

8 Želeo bih u ovom trenutku i pre nego što pređemo na uvodnu reč
9 Tužilaštva da dostavimo jedan usmeni zajednički podnesak da se razmotri
10 odluka Pretresnog veća, koja je doneta u petak, 18. avgusta ove godine.
11 Po našem mišljenju, u ime svih sedmorice optuženih u ovom predmetu,
12 želimo da kažemo da ovaj podnesak mora da bude saslušan pre nego što se
13 pređe na uvodnu reč Tužilaštva, i to iz više razloga, uključujući i to
14 da se u podnesku govori o svih sedmoro optuženih u ovom predmetu. A
15 zatim, to se odnosi na postupak u cjelini, kao i na pravičnost ovog
16 postupka.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak, gospodine
18 Bourgon. Da li želite sada da iznosite argumente, jer daćemo Vam
19 određeno vreme tokom kojeg možete to da uradite. A dozvolićemo i
20 Tužilaštvu da odgovori i onda ćemo usmeno, nakon toga... usmenu odluku
21 doneti nakon toga. Ali ako želite da nam sad iznosite neki argument,
22 imate pet minuta na raspolaganju.

23 G. BOURGON: [simultani prevod] Puno Vam hvala, časni Sude. Preći
24 ću na srž stvari.

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Mogu li nešto da kažem?

O ovome je doneta odluka u pismenoj odluci, i mi ulažemo prigovor, naročito u ovom trenutku da se... da dođe do bilo kakvog odlaganja. Ukoliko smatrate da o ovome treba govoriti u sudnici, ja bih zatražio da bilo kakva rasprava se uradi na kraju današnjeg rada i da dopustimo tužiocu da dâ izjavu i da ja otpočnem sa svojom izjavom. O ovom pitanju je već bilo reči ranije, i doneta je odluka.

SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali je rečeno da svi timovi Odbrane žele da se ovo pitanje ponovo razmotri. Pa, da saslušamo šta oni žele da nam kažu, a Vi ćete imati priliku da odgovorite, i zatim ćemo doneti odluku. Uveravam Vas da će se ovo pitanje konačno razrešiti danas u narednih dvadesetak minuta.

Izvolite, gospodine Bourgon.

G. BOURGON: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Molim da se ograničite samo na ono što je novo, a nemojte se osvrutati na ono o čemu smo već doneli odluku.

G. BOURGON: [simultani prevod] Svakako.

Pravna osnova za ovaj podnesak je odluka Žalbenog veća iz juna 2006. godine, gde je rečeno da Pretresno veće ima mogućnost da razmotri

1 svoje odluke, bilo usled promene okolnosti bilo zbog toga što je odluka
2 pogrešna, i usled toga se nanosi šteta Odbrani. Svi timovi Odbrane u
3 ovom predmetu smatraju da oba aspekta ovog standarda su zadovoljeni u
4 ovom predmetu.

5 Pređimo odmah na promenu okolnosti do koje je došlo. U odluci,
6 Pretresno veće je reklo da uviđa da Tužilaštvo nije u potpunosti
7 ispunilo svoju obavezu obelodanjivanja, međutim, jeste prihvatilo da...
8 premda nije uvereno, da delimično neobelodanjivanje od strane Tužilaštva
9 je uskratilo mogućnost Odbrani da se adekvatno pripremi za suđenje. U
10 nalogu se kaže da Tužilaštvo treba bez odlaganja da ispuni svoju obavezu
11 obelodanjivanja u skladu sa pravilom 65ter i da Tužilaštvo treba
12 Odbrani, pre ili do početka postupka, /da/ dostavi ažurirani spisak
13 svedoka za avgust i septembar, uključujući i spisak dokaznih predmeta
14 koji će se koristiti sa svakim svedokom.

15 Kad je reč o "promenama okolnosti", ja u ime svih optuženih kažem
16 sledeće. Najpre, Tužilaštvo nije Odbrani dostavilo ono što je bilo
17 naloženo da uradi, dakle, ažurirani spisak svedoka za avgust i septembar
18 zajedno sa spiskom dokaznih predmeta koji će se koristiti.

19 Pod dva, Tužilaštvo nije Odbrani od odluke donelo bilo kakve
20 dodatne dokazne predmete koje namerava da ponudi na usvajanje tokom
21 spisa.

22 Pod tri, Tužilaštvo nije ispunilo nalog Pretresnog veća kako je
23 naloženo 30. juna, da dostavi tabelu za sve dokaze /sic/ koji će

24
25
26
27
28
29
30

1 svedočiti do 18. avgusta 2006. godine, dakle, do prošlog petka.

2 I pod četiri, 18. avgusta Tužilaštvo je podnelo novi podnesak za
3 tri dodatna svedoka, kao i za 360 novih dokaznih predmeta koji treba...
4 dokumenata koji treba da budu dodati u ovom predmetu.

5 Tužilaštvo je svakako znalo, kada je odgovaralo na podnesak
6 Odbrane, da će podneti 360 novih dokumenata i zatražiti da se prime još
7 tri svedoka. Osim toga, Tužilaštvo je svakako znalo da neće moći da
8 podnese tabelu dokaznih predmeta do petka kada je odgovorilo na podnesak
9 Odbrane.

10 I pod pet, Odbrana još uvek nije dobila puni indeks, celokupni
11 indeks, gde piše koji je materijal potreban i relevantan za svakog
12 svedoka u ovom predmetu, što znači da smo za svakog svedoka tražili od
13 Tužilaštva da nam dostavi koji je materijal, izjave, razgovori,
14 prethodna... prethodni iskazi, izveštaj informacijom ili bilo koji
15 dokument koji je svaki svedok eventualno dostavio. Ta informacija nam je
16 potrebna u ovom trenutku, a mi je još uvek nismo dobili. Nije na Odbrani
17 da traži te informacije, već je na Tužilaštvu da dostavi te informacije.

18 I pod šest, časni Sude, Odbrana još uvek nije dobila informaciju
19 koja je tražena kako bi pretpretresni podnesak Tužilaštva bio smislen
20 dokument za Odbranu. Mi smo skrenuli pažnju Tužilaštva na to u
21 pretpretresnim podnescima Odbrane, kao i 14. jula na početku ovog
22 suđenja.

23 Mi smatramo, časni Sude, da su sve ovo događaji koji
24 predstavljaju promenu okolnosti i koji smatraju da treba razmotriti
25 podnesak.

26

27

28

29

30

1 Kad je reč o šteti koja je naneta Odbrani, biću kratak i osvrnuću
2 se samo na dve kategorije koje treba razmotriti, a reč je o presretnutom
3 materijalu, makar 150 presretnutih razgovora koji još uvek Odbrana nije
4 dobila na engleskom. Ovaj materijal, časni Sude, svakako mora da je
5 Tužilaštvo već analiziralo u nekom trenutku, i osim toga, mora da je
6 glavni, odnosno viši zastupnik Tužilaštva to već razmotrio.

7 Tužilaštvo svakako ne može poricati da je ovaj materijal bitan,
8 ali ni Odbrana još uvek to nema na engleskom kako bi se mogli pripremiti
9 za ovo suđenje.

10 I pod dva, kad je reč o operativnim dnevnicima. O ovome je već
11 bilo reči u našim podnescima i mi, uz dužno poštovanje, kažemo da o tome
12 nije bilo dovoljno rečeno, niti oni nisu bili dovoljno razmotreni u
13 odluci Pretresnog veća. Te evidencije su neophodne i Odbrani i
14 Pretresnom veću kako bi mogli da bolje shvate, razumeju, ove svedoke.

15 Imajući na umu štetu koja je naneta, časni Sude, kada vidimo
16 materijal koji nemamo, koji nismo dobili, kada pogledamo prevode koje
17 nismo dobili, kada pogledamo činjenicu da mi nemamo tabelu sa dokazima
18 koja je bila naložena za osam... koja je trebala da bude dostavljena 18.
19 avgusta, da nemamo odgovarajući pretpretresni podnesak, da nemamo
20 ažuriranu spis... ažurirani spisak svedoka, da nemamo spisak materijala
21 za svakog svedoka; sve to je onemogućilo pripremu Odbrane, i usled toga
22 je potrebno da se odloži dalji postupak u ovom predmetu.

23 S obzirom na naš poslednji podnesak, mi ćemo nastaviti s radom i
24 prihvatamo da imamo prva dva svedoka, i saslušaćemo uvodne reči

1 ukoliko Pretresno veće to želi. Ali ukoliko pre nego što se bilo koji
2 novi svedok dovede i bude govorio o dokaznim predmetima u ovom
3 pretresnom... u ovom suđenju, potrebno je da imamo makar deset dana kako
4 bismo pregledali taj materijal i pripremili se za svedočenje tih
5 svedoka.

6 To je bilo mojih pet minuta. Ja imam još puno toga da kažem, ali
7 u suštini, ovo je bila srž stvari koju sam želeo da kažem u ime svih
8 sedmorice optuženih u ovom predmetu. Mi smatramo da je Odbrani naneta
9 šteta i da postoji potreba da se odloži postupak u ovom predmetu. Možda
10 ne na dugo, ali ono što jeste bitno je da Tužilaštvo mora da ispuni
11 svoje obaveze kako bi ovo suđenje počelo na čvrstim osnovama.

12 Hvala, časni Sude. Zahvaljujem se u ime svih optuženih.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala gospodinu Bourgonu što se
14 pridržiavao vremenskih ograničenja.

15 Gospodine McCloskey, imate takođe pet minuta.

16 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Časni Sude, prvo, ovo je sada
17 bačeno na mene na ovakav način. Ja sam pokušao da to slijedim, ali to je
18 prilično teško, jer rekli su da nisu dobili tabelu o pri... pripremnim
19 razgovorima sa svjedocima. Međutim, to je dostavljeno. Ja ne znam u čemu
20 je problem, ne znam šta je još problem što u stvari nije problem kada je
21 riječ o onome što je već dostavljeno, kao ova tabela.

22 Ažurirani spisak dokaznih predmeta i svjedoka je ovdje već
23 spreman za njih. Ja sam mislio da im to dostavim elektronski, ali

24
25
26
27
28
29
30

1 sam takođe zamolio svog... svoju kolegicu da im se to dostavi danas u
2 11.00 sati. Izgleda da to nije poslato elektronskim putem.

3 Zatim, drugo pitanje, preko 300 novih dokumenata...

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] To je predmet jednog podneska
5 koji nije riješen, i ako se time bavite, onda neka to bude vrlo kratko,
6 na isti način na koji je to izložio gospodin Bourgon. Ako nećete to tako
7 uraditi, pređite odmah na drugo pitanje, jer činjenica da je ovaj
8 podnesak još uvijek neriješen samo po sebi može dovesti do odlaganja
9 početka ovog predmeta. Da li se slažete s tim?

10 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Da, mislim da to ima smisla. Ali
11 ako mogu da pomenem, uvažene sudije su svjesne toga zašto nekih
12 tristotinjak novih dokaznih predmeta postoji. Ja ću o tome vrlo kratko
13 da govorim.

14 Pretpretresni podnesak Miletića sve nas je iznenadio negirajući
15 bilo kakvo učešće u dostavljanju humanitarne pomoći. Mi smo imali preko
16 200 dokumenata na kojima se pojavljuje njegovo ime u *pro forma*
17 dokumentima u vezi sa konvojima, i svi su... svi oni nisu još prevedeni.
18 Mi smo iz čiste predostrožnosti, odnosno na taj pretpretresni podnesak,
19 htjeli da to dostavimo Odbrani što je prije moguće. Međutim, oni još
20 nisu prevedeni. Mnogi od tih dokumenata su pomenuti u odgovoru na
21 pretpretresni podnesak, i sasvim je jasno da ti dokumenti mogu da
22 postanu sporni tokom suđenja.

23 Zbog toga smo mi pokušali da izbjegnemo da damo tu ogromnu
24 količinu dokumenata Odbrani ranije, prije nego što ne sačinimo spisak
25 dokaznih predmeta, i nadali smo se da ćemo to moći dodati bez jedne
26 ogromne gomile.

27 Ostala pitanja koja su navedena, kao što su presretnuti
28 razgovori, zatim radni dnevници, o tome možemo raspravljati nadugo,

29
30

1 ali ja ću pokušati samo kratko nešto da kažem. Sve te informacije se
2 prevode. Mi smo preveli za sada samo ono što je relevantno

3 I trudimo se što možemo više da što prije prevedemo, ali ostalo
4 je još nekih 100, 150 relevantnih presretnutih dokumenata koji još nisu
5 prevedeni. Ja sam iz predostrožnosti stavio na spisak one dokumente koje
6 smatram da su relevantni čak iako nisu još prevedeni. I to je sve što mi
7 sada pokušavamo da obezbijedimo.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Koliko brzo možete da
9 obezbijedite prevođenje tih presretnutih razgovora?

10 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Pa, mjeseci i mjeseci korišteni
11 su presretani ti razgovori i korišteni su ti radni dnevnicu. Suština je
12 toga da je riječ o nečemu što je trajalo između 6 i 9 mjeseci, i mislim
13 da ne možemo to tako brzo da obezbijedimo za Odbranu.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Mislim da ćemo napraviti
15 kratku pauzu od tri, četiri minute najviše, i onda ćemo se vratiti sa
16 našom odlukom.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vidim gospodina Bourgona da je ustao, i gospođa Fauveau.

2 G. BOURGON: [simultani prevod] Ako mogu samo da odgovorim u
3 jednoj minuti. Mi nismo dobili nikakvu tabelu o pripremnim razgovorima
4 sa svjedocima. Onu koju mi imamo je iz jula, ali postoji jedan segment
5 za 18. juli koji nije uložen, barem ne do petka radnog vremena.

6 A kada je riječ o dokumentima Miletić u vezi sa Glavnim štabom,
7 to su dokumenti koji se odnose na udruženi zločinački poduhvat. I mi
8 čujemo kako Odbrana /sic/ iz predostrožnosti pokušava da izbjegne da nas
9 zatrpa dokumentima. Ali to je poruka koja se upućuje sada cijeloj
10 pravosudnoj zajednici, a to je da li treba... da li smo mi spremni da
11 počnemo suđenje sada ili je u ovom trenutku najbitnije vrijeme i nije
12 bitno ukoliko smo mi spremni ili nismo, bitno je da suđenje traje.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Bourgon.

14 Gospođu Fauveau.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, ja ću biti jako
16 zahvalna Tužilaštvu ako bih mogla da citiram iz pretpretresnog podneska
17 koji sam ja uložila, jer one izraze koje je koristio tužilac, to nisu

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 izrazi koje smo mi koristili u pretpretresnom podnesku.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

3 Da li Vi imate neki dodatni komentar, gospodine McCloskey, prije
4 nego što mi odvojimo vrijeme za razmatranje?

5 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ne.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

7 Gospodine Krgović?

8 G. KRGOVIĆ: Postoji jedan set dokumenata koji je sada dostavljen
9 u ovih 360, koji se odnosi na mog klijenta. Znači, ne radi se o
10 dokumentima koji se odnose isklju... samo na generala Miletića. Tu ima i
11 drugih dokumenata koji se odnose i na ostale optužene.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Ali na osnovu mog
13 iskustva ovdje u poslednjih pet godina, to je nešto što traje i traje
14 tokom cijelog suđenja. Dokumenti se stalno pojavljuju kako izbije na
15 površinu, i mi po... obično interвениšemo kada smo uvjereni da vam je
16 potrebno dodatno vrijeme da ih razmotrite prije nego što može da se
17 nastavi sa suđenjem. Ali da vidimo da li je to situacija i sada.

18 Povući ćemo se na par minuta i onda ćemo se vratiti sa svojom
19 usvojenom odlukom. Hvala vam lijepo.

20 ... Početak pauze u 9.27h

21 ... Sjednica nastavljena u 9.33h

22 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

23 Izvolite sjesti.

24 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pretresno vijeće je razmotrilo
25 zajednički podnesak Odbrane, koji je usmeno iznesen jutros kako bi se
26 ponovo razmotrila odluka podnesena prošlog petka u vezi sa drugim
27 zajedničkim podneskom Odbrane o odlaganju početka suđenja. Ovo je naša
28 usmena odluka.

29

30

1 Mi smo saslušali usmene podneske strana. Potvrdili smo da tabela
2 o pripremnim razgovorima sa svjedocima koja je očekivana da se dostavi
3 prošlog petka zaista i podnesena, ali izgleda da to nije podijeljeno.
4 Razmotrili smo podneske koji se odnose na zahtjev Tužilaštva da se
5 dodaju tri svjedoka i još oko 360 novih dokaznih predmeta, što je
6 predmet jednog neriješenog podneska, i mi treba time da se bavimo kao
7 podneskom, a to nije razlog za odlaganje početka suđenja.

8 Jednako tako, saznali smo, tj. čuli smo potvrdu Tužilaštva u vezi
9 sa presretnutim materijalima i radnim dnevnicima koji će se koristiti sa
10 svjedocima kasnije u postupku.

11 Nismo razmatrali nikakve druge tzv. nove okolnosti koje pom... su
12 pomenuli jutros gospodin Bourgon i drugi kao razlog za odlaganje početka
13 ovog suđenja. Shodno tome, mi ostajemo pri svojoj odluci od prošlog
14 petka, kojim je odbačen zajednički podnesak Odbrane za odlaganje početka
15 ovog postupka i nalažemo da se postupak u ovom suđenju nastavi kako je
16 predviđeno. Hvala vam.

17 Da li ima nekih drugih preliminarnih pitanja? Vidim da nema.

18 Dakle, gospođo Del Ponte, pretpostavljam da Vi prvo želite da
19 govorite prije gospodina McCloskeyja. Izvolite.

20 GĐA DEL PONTE: [simultani prevod] Da, časni Sude. Želela bih da
21 kažem nekoliko kratkih uvodnih napomena pre nego što vam se obrati viši
22 zastupnik Tužilaštva Peter McCloskey.

23 Za nas koji smo ovde okupljeni danas, preko deset godina kasnije
24
25
26
27
28
29
30

1 i skoro dve hiljade kilometara udaljeni od događaja iz Srebrenice u junu
2 1995. godine, teško je, ukoliko ne i nemoguće, da poimamo opseg užasa
3 koji su doživeli meštani srebreničke enklave. Rečima je nemoguće opisati
4 težinu počinjenih zločina i patnju koju su doživele žrtve.

5 Za preživjele, rane još nisu zalečene i patnja se nastavlja. Za
6 mnoge od njih, kao da je bilo juče kada su silom odvojeni od svojih
7 porodica i videli kako naoružani vojnici odvođe njihove voljene, koje
8 nikada više nisu kasnije videli. U najvećem broju slučajeva, nikada nisu
9 saznali šta se naposljetku s njima desilo.

10 Pre rata, Srebrenica je prevashodno bila poznata po rudarskoj
11 industriji i banjama. Grad nije bio posebno poznat izvan granica bivše
12 Jugoslavije. 1991. godine Muslimani su činili oko 75% stanovništva.
13 Danas... danas, ime Srebrenice je postalo ozloglašeno. Srebrenica je
14 nužno povezana sa najgnusnijim zločinima: prisilnim premeštanjem,
15 masovnim ubistvom i genocidom.

16 Ne može se razumno osporavati da su genocid i zločini protiv
17 čovečnosti počinjeni u Srebrenici jula 1995. godine. Ove užasne
18 činjenice su dokazane na drugim suđenjima održanim pred ovim
19 Međunarodnim sudom. Činjenice o prisilnom premeštanju stanovništva i
20 masovnim ubistvima su brižljivo ustanovljene istragama i izveštajima
21 Ujedinjenih nacija, zatim od strane organizacija za ljudska prava i
22 vlada.

23 Kao jedan od primera, dopustite mi da vam pročitam deo završnog
24 pasusa izveštaja od 15. novembra 1999. godine generalnom sekretaru, u
25
26
27
28
29
30

1 skladu sa rezolucijom Generalne skupštine 53/35. Pad Srebrenice,
2 citiram: "U izveštaju se iznose precizne, sistematske, iscrpne i
3 naposletku potresne pojedinosti o užasu u kojem se našla Srebrenica, a
4 kakvog nije bilo u istoriji Evrope od Drugog svetskog rata. Pozivam sve
5 zainteresovane da pažljivo prouče ovaj izvještaj i da dopuste
6 činjenicama da govore same za sebe. Ljudi koji su počinili ove zločine
7 protiv čovečnosti podsetili su svet, i posebno Ujedinjene nacije, da zlo
8 postoji u svetu."

9 Časni Sude, činjenice zaista govore same za sebe. Dopustite mi da
10 nakratko govorim o nekim od ključnih činjenica koje će biti dokazane van
11 razumne sumnje na ovom suđenju.

12 Jula 1995. godine, vojska bosanskih Srba, ili VRS, sprovodila je
13 završnu fazu sveobuhvatnog kriminalnog plana da se zasnaga likvidira
14 muslimansko stanovništvo Srebrenice. Kao što je poznato, enklava je pala
15 u ruke VRS-a 11. jula 1995., nakon jedne kraće vojne kampanje. U roku od
16 tri dana, u atmosferi opšteg terora, Vojska Republike Srpske i snage
17 policije bosanskih Srba prisilno su uklonjeni des... uklonjene desetine
18 hiljada građana, žena, dece i starijih. Ono malo što su žrtve mogle
19 poneti sa sobom u svežnjevima, dozvoljeno im je dok su ukrcavani u
20 pretrpane autobuse u selu Potočari blizu Srebrenice.

21 Razdvajanje ljudi u Potočarima snimio je jedan srpski kamerman, i
22 videćete scene u kojima se vide ovi jadni prestrašeni ljudi dok su
23 prinuđeni da napuste svoj zavičaj. Najpre ćete... čućete dokaze da su
24 naoružani vojnici sprečili muškarce i dečake u Potočarima da se ukrcaju
25 u autobuse sa svojim porodicama. Umesto toga, oni su bili razdvojeni od
26
27
28
29
30

1 svojih žena, majki, sestara i ćerki.

2 Ovi muškarci i dečaci, koji su imali oko 15 do 78 godina,
3 doživeli su daleko užasniju sudbinu. Nakon što su odvojeni od svojih
4 porodica, bili su zatvoreni u skućenim zatočeničkim objektima pod
5 surovim uslovima. Ono malo što su imali oduzeto im je, stavljeno na
6 gomilu i spaljeno.

7 Sledećih nedelja, VRS i snage policije su na sistematski način
8 ubile preko 7.000 muslimanskih muškaraca i dečaka iz srebreničke
9 enklave. Među žrtvama su bili oni koji su odvojeni od svojih porodica u
10 Potočarima, kao i hiljade muškaraca i dečaka koji bilo da su se predali
11 ili su bili zarobljeni dok su pokušavali da pobjegnu iz enklave. Ove
12 žrtve i civili, kao i vojnici koji su položili oružje, bili su zatočeni,
13 ubili su ih streljački vodovi i buldozerima su pokopani masovnim
14 grobnicama.

15 Gde su žrtve ovih masovnih ubistava? Većina su i dalje zajedno u
16 masovnim primarnim ili sekundarnim grobnicama, skriveni u šumama i
17 pokopani u poljima. Oni zajedno poživaju. /?Mnogi/ od njih, nema sumnje,
18 su i dalje vezani žicom i s povezom na očima. Jer dokazi pokazuju da
19 mnoge žrtve su bile vezane ligaturama i s povezom na očima, kako bi
20 njihovim krvnicima bilo lakše da ih ubiju. To nisu bili slučajevi smrti,
21 pogibije u borbi, kako neki tvrde. A u ovom suđenju su upravo o tome i
22 radi, časni Sude. Likvidirano je čitavo jedno stanovništvo; žene, deca i
23 stariji su proterani iz svojih domova; streljački vod je pogubio
24 goloruke muškarce i dečake. Oni su sahranjeni u masovnim grobnicama i
25 zatim iskopani i ponovo pokopani, kako bi se sakrila istina od sveta.

26 Ali trajna tragedija Srebrenice, živo nasleđe ove svireposti, su
27 preživeli članovi porodica. Žene i deca koji su prinuđeni da žive živote

28

29

30

1 lišeni svojih očeva, supruga, braće, sinova, komšija, čitava njihova
2 zajednica je nestala.

3 Stalno prisutna posljedica ovih zločina po muslimansko
4 stanovništvo je nedavno bila očigledna na ceremoniji koja je prošlog
5 meseca održana u Potočarima, kada se obeležavalo 11 godina od pada
6 Srebrenice. Hiljade ožalošćenih, prevashodno žena, okupilo se tamo kako
7 bi se pokopale novootkrivene žrtve u memorijalnom centru. Na ceremoniji,
8 pokopano je još preko 500 novootkrivenih žrtava. Oni su se pridružili
9 nekih 2.000 drugih žrtava koji su sahranjeni na groblju u memorijalnom
10 centru. Međutim... međutim, suviše je veliki broj žrtava koji još uvek
11 nije sahranjen na primeren način.

12 Do danas, kancelarija Tužilaštva i međunarodna zajednica
13 ekshumirale su preko 3.000 žrtava. Oni su anonimno položeni u
14 mrtvačnicama, sa etiketama i čekaju da budu identifikovani, a u mnogim
15 slučajevima to neće biti moguće.

16 Za neke od preživelih, mali broj njih, u najmanju ruku postoji
17 osećaj izvesnosti koji se javlja kada se naposljetku pronađe nestalo
18 voljeno lice i kada je identifikovano. Međutim, za suviše veliki broj
19 preživelih čak ne postoji ni ovo najmanje olakšanje. Ostaju pitanja: Šta
20 se desilo sa mojim ocem, sa mojim suprugom, sa mojim sinom? Zašto je
21 ubijen? Gde je? Kakvi su bili njegovi poslednji trenuci? Zašto se ovo
22 nama desilo?

23 Dopustite mi da vam pročitam nešto što je izjavila jedna osoba
24 koja je preživela, Svedok DD, u prethodnom predmetu o Srebrenici, a u
25 vezi gubitka deteta i o tome kako još uvek oseća bol toliko godina nakon
26 što je dete bilo oduzeto od nje u Potočarima. On još uvek nije pronađen.
27 Citiram: "Kao majka, još uvek se nadam. Jednostavno ne mogu da verujem
28 da je ovo istina. Kako je moguće da jedno ljudsko biće učini tako nešto,

29
30

1 može sve da uništi, da ubije toliko ljudi? Zamislite tog dečaka, mog
2 sina, njegove ručice, kako one mogu biti mrtve? Zamišljam te ručice koje
3 beru jagode, kako čitaju knjige, kako idu u školu, kako idu na
4 ekskurzije. Svako jutro se budim, pokrивam oči kako ne bih gledala kako
5 druga deca, držeći se za ruku, idu u školu i nečije muževe koji idu na
6 posao."

7 Bol koji je iskazan u tim rečima oseća svaki preživeli koji još
8 uvek čeka da sazna sudbinu voljene osobe.

9 Pravda. Časni Sude, taj obred u Potočarima bio je, naravno, obred
10 gubitka i tuge, ali također i obred nade, nade za pravdu. A s pravdom,
11 nade za pomirenje između naroda. S pravdom stiže nada za trajni mir.
12 Preživjele žrtve ovih zločina žude za pravdom, ne za osvetom.

13 Ima jedan pasus koji muftija Bosne i Hercegovine Mustafa efendija
14 Cerić često navodi u svojim molitvama i obraćanjima ljudima da se sjete
15 zločina Srebrenice i da se mole da se nikad ne ponove takvi zločini
16 protiv niti jednog naroda. Želim vam to ponoviti: "Osveta nije bosanska
17 tradicija. Osveta nije bosansko mjerilo. Istina je naša vjera i pravda
18 je naša sudbina."

19 Ovo suđenje je sljedeći korak u izvođenju pred lice pravde onih
20 ljudi koji su najodgovorniji za zločine protiv čovječnosti koji su
21 počinjeni u Srebrenici i Žepi. Bilo je drugih suđenja koja su se bavila
22 zločinima u Srebrenici. Ti su... ta su suđenja razotkrila istinu i
23 kaznila neke od krivaca. Međutim, svi oni pojedinci koji su najviše
24 odgovorni za taj genocid, kao i za ostale zločine koji su počinjeni u
25
26
27
28
29
30

1 Srebrenici, još nisu izvedeni pred lice pravde. Ovo suđenje je jedan
2 važan korak prema tome cilju.

3 Ovih sedam optuženih, časni Sude, oficiri, koji su služili pod
4 Ratkom Mladićem i Zdravkom Tolimirom, su među onima koji su
5 najodgovorniji za te strašne zločine počinjene u Srebrenici, a koji su
6 navedeni u optužnici. Zločini koji su tema ove optužnice počinjeni su
7 podjednako brutalno, drsko i nekažnjeno.

8 Odvajanje žena i djece od muškaraca i dječaka u Potočarima,
9 njihovo prisilno premještanje dok su muškarci i dječaci bili zatočeni i
10 čekali da ih se smakne, sve se to odvijalo pred televizijskim kamerama.
11 To je bilo emitirano diljem svijeta u vrijeme dok se zločin događao. I
12 naravno, vi ćete mnogo od tog video materijala vidjeti tokom ovog
13 suđenja.

14 Treba se prisjetiti, kada počinjemo sa ovim suđenjem, da je
15 Međunarodni sud bio stvoren baš zbog tih nastavljenih teških kršenja
16 međunarodnog humanitarnog prava u bivšoj Jugoslaviji. Ova je pravosudna
17 institucija rezultat najvažnije mjere koju je Vijeće sigurnosti poduzelo
18 u ime svih članica... država članica Ujedinjenih naroda, a u svrhu
19 održavanja međunarodnog mira i sigurnosti. To je naša zajednička misija,
20 naša odgovornost i naš doprinos miru i sigurnosti, naime, da pred lice
21 pravde izvedemo one pojedince koji su odgovorni za najteže zločine za
22 koje čovječanstvo pozna.

23 Zločini koji su tema ovog suđenja, genocid, zločini protiv
24 čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja, koji su navedeni i u
25 optužnici, kao i svi zločini koji su u nadležnosti Međunarodnog suda, su
26 zločini koji su tako golemi da se tiču svih nas i to su zločini kojima

27
28
29
30

1 su žrtve svi mi, cijelo čovječanstvo jer je njihova... njihov opseg
2 takav da krši najdublje principe ljudskih prava i ljudskog dostojanstva.
3 Suđenja pred ovim Sudom su pokazala da međunarodni zakon... međunarodno
4 pravo nije samo teorija, niti apstraktni koncept. Međunarodno pravo
5 jeste i mora biti jedan funkcionirajući sistem koji štiti naše
6 vrijednosti i regulira ponašanje u civiliziranom društvu. Da bi se to
7 ostvarilo, zločini koji su šokirali svijest cijelog čovječanstva,
8 zločini protiv svih nas, ne mogu proći nekažnjeno.

9 Ove optužene dovodim pred vas, časni Sude, kako bi se suočili sa
10 optužbama za koje se terete. To činim u ime međunarodne zajednice i svih
11 država članica Ujedinjenih naroda. Nijedna država, nijedna... nijedan
12 narod, niti jedna organizacija nije ta kojoj se ovdje sudi. Zločine čine
13 pojedinci i pojedinci su ti koji moraju odgovarati za svoja zločinačka
14 djela. Ne postoji tako nešto kao što je kolektivna krivnja pred ovim
15 Sudom.

16 Iznošenje argumentacije i pokazivanje teorije koje se tiče
17 krivice ovih optuženih bit će teško i trajat će dugo. Sam broj optuženih
18 u ovom predmetu će, svakako, biti teret i za Tužilaštvo, i za Vijeće, i
19 za Obranu. Međutim, ja znam da će svaki od ovih optuženih, da će mu se
20 pravično suditi u skladu sa najvišim standardima međunarodne pravde.
21 Nema pravde bez poštivanja prava optuženih, i ja sam sigurna da će ovo
22 suđenje pokazati kako je Tužilaštvo potpuno predano održavanju prava
23 optuženih, kao i žrtava i svjedoka.

1 Kao što sam već rekla ranije, preživjele žrtve Srebrenice žude za
2 pravdom, ne za osvetom. Oni se uzdaju u ovaj Međunarodni sud da im pruži
3 pravdu, da pokaže i dokaže istinu o onome što se dogodilo njima, i da se
4 osude oni koji su krivi. Ovaj je... ovo je suđenje važan korak prema
5 nadi. Međutim, na početku ovog suđenja, moramo potvrditi, sa žaljenjem,
6 da su nastojanja da se pred lice pravde izvedu najodgovorniji za najgore
7 zločine u bivšoj Jugoslaviji, uključujući i najtamniji trenutak tog
8 rata, genocid u Srebrenici, još nije dovršen. Na žalost, dvojica, koja
9 bi trebala sjediti ovdje kao optuženi pred vašim časnim Sudom u sudnici,
10 su još uvijek na slobodi. Naravno, pri tom mislim na Ratka Mladića i
11 Zdravka Tolimira. Potpuno je skandalozno da ti ljudi, kao i Radovan
12 Karadžić, još nisu uhapšeni i dostavljeni pred Međunarodni sud, kako bi
13 se suočili sa optužbama za koje ih se tereti. Vlada Republike Srbije je
14 potpuno sposobna da uhapsi te ljude. Ona je do sada jednostavno odbijala
15 da to učini.

16 Tolimir je, kao što znate, optužen i priključen ovima optuženima
17 u predmetu pred vama danas. Međutim, zbog odbijanja Srbije da ga uhapsi,
18 njegov će predmet morati biti odvojen od ove optužnice.

19 Mladić bi, također, trebao biti na suđenju u ovom predmetu.
20 Nadali smo se uvijek i očekivali da će on biti doveden u Međunarodni sud
21 na vrijeme da se njegov predmet priključi cijelom ovom suđenju. I
22 ponovno je neoprostivo odbijanje da se uhapsi i prebaci Mladić. To
23 ponovno znači da ćemo morati u budućnosti održati novo suđenje, kada
24 Mladić i Tolimir budu u našim rukama.

25 I nemojte misliti da se toga neće doći. On, dakle, i Mladić, i

1 Tolimir, a i Karadžić, i svi preostali, bit će uhapšeni. To je ono što
2 obećajemo međunarodnoj zajednici, ženama koje oplakuju gubitak u
3 Potočarima i svim žrtvama sukoba u bivšoj Jugoslaviji.

4 Časni Sude, gospodine predsjedavajući, završila sam sa onim što
5 sam imala namjeru reći danas. Potpuno sam uvjeren da će vođenje ovog
6 suđenja biti pravedno prema svim stranama i da će se donijeti pravedna
7 presuda.

8 Uz Vašu dozvolu, prepuštam riječ gospodinu McCloskeyju.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospođo Del Ponte.

10 Izvolite, gospodine McCloskey. Imat ćemo pauzu u 10.30h.

11 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, časni
12 Sude, čast mi je i privilegija da se nađem danas ovdje pred vama kako
13 bih iznio svoju uvodnu riječ.

14 1992. godine, Karadžić i Mladić su imali plan da ostvare etnički
15 čistu bosansku državu. Više od tri godine taj je plan bio brutalno
16 provođen, i to u velikim razmjerima, zastrašivanjem... Zamolit ću da se
17 sada prekine ovaj razgovor.

18 Ova je kampanja počela sa ratom u proljeće 1992. i trajala tokom
19 cijelog sukoba, kulminirajući u uklanjanju muslimanskog stanovništva iz
20 istočne Bosne u julu 1995. i srebreničkim genocidom. Karadžić i Mladić
21 oslanjali su se na nekoliko bliskih suradnika i jedan izopačen politički
22 i vojni sistem kako bi izvršili svoj rat protiv Muslimana i Hrvata i
23 njihovih vojsci i naroda u Bosni.

24

25

26

27

28

29

30

1 Ne tvrdim da je vođenje cijelog rata bilo kriminalno, ali u istočnoj
2 Bosni i drugdje, svaki od glavnih vojnih nastojanja je imalo dva cilja.
3 Jedan je bio da se pobijedi neprijatelj, a drugi da se iseli muslimansko
4 stanovništvo. To je onaj zločin zbog kojeg smo ovdje.

5 Oficiri koji su bili uključeni se ne mogu odvojiti od ove
6 jednostavne istine. Da bi se taj posao učinio, Mladić se oslanjao na
7 generala Milovanovića, Miletića, Gvera i Tolimira. Bilo je i drugih
8 generala u njegovom Glavnom štabu, ali niko od njih nije bio tako blizak
9 Mladiću, niti toliko moćan kao ova četvorica. Glavni je štab znao kako
10 je užasno tjerati ljude da odlaze iz svoje domovine, ali su svi
11 sudjelovali u ostvarivanju toga. Nezamislivo da je u julu 1995. postojao
12 ijedan general u Glavnom štabu koji nije bio u potpunosti uključen u
13 Mladićevu kampanju uklanjanja muslimanskog stanovništva iz istočne
14 Bosne. Činjenice vezane za ovaj predmet će to jasno pokazati.

15 Godine 1995., general Mladić i njegov glavni štab su se oslanjali
16 na komandante brigada i korpusa da vode jedinice dok se ne pobijede
17 neprijatelji i ukloni muslimansko stanovništvo iz njihovih domova u
18 Srebrenici, kako bi se izvršio tamo genocid i uklanjanje muslimanskog
19 stanovništva. General Mladić i njegov glavni štab su uglavnom se
20 oslanjali na generala Krstića.

21 A s druge strane, glavni štab se, i general Krstić... su se
22 oslanjali na pukovnika Vinka Pandurevića, majora Dragan Obrenovića,
23 Ljubomira Borovčanina i druge komandante, u svrhu... usporit ću... i
24 liše života vojno sposobne muškarce iz Srebrenice. Major Obrenović se
25 izjasnio da se osjeća krivim u ovoj sudnici upravo zbog toga. Glavni
26
27
28
29
30

1 štab, tj. jedinice Glavnog štaba, kao što je 10. diverzantski odred,
2 sudjelovali su u tom groznom procesu. I vojnik te jedinice, Dražen
3 Erdemović, već se izjasnio krivim zbog svog učešća u tim zločinima.

4 Najveći dio rada na nadziranju, organiziranju, koordiniranju i
5 omogućavanju konkretnog uklanjanja muslimanskog stanovništva iz
6 Srebrenice i Žepe, te na ubojstvu vojno sposobnih muškaraca iz
7 Srebrenice, pao je na pleća oficira bezbjednosti za glavnog štaba... za
8 glavni štab Ljubišu Bearu; za Komandu Drinskog korpusa, potpukovnika
9 Vujadina Popovića; za Komandu Bratunačke brigade, kapetana Momira
10 Nikolića; za Komandu Zvorničke brigade, kapetana Dragu Nikolića i
11 njegovog suradnika Milorada Trbića. Momir Nikolić se izjasnio krivim za
12 taj zločin.

13 Za Žepu je Mladić dao zadatak generalu Tolimiru lično da bude
14 prisutan i sudjeluje u napadu, kao i uklanjanju muslimanskog
15 stanovništva. Nakratko su mu u tome pomagali general Gvero i nakratko...
16 te... te pukovnik Pandurević i oficiri bezbjednosti Beara i Popović.

17 Tužilaštvo će početi sa izvođenjem dokaza time što će u sudnicu
18 dovesti nekoliko nevjerovatnih muškaraca i mladića koji su preživjeli
19 masovno pogubljenje. Bez njih se srž ove priče ne može ispričati. Zatim
20 ćemo preći na bivšeg načelnika istrage vezane za Srebrenicu, Jean-Rene
21 Rueza, zatim na vojnike Nizozemskog bataljona, vještake, svjedoke
22 bosanskih Srba, i konkretno video snimke koje se tiču zločina.
23 Zajednički, to će vam pružiti veoma jasnu sliku o ovom zločinu.

24 Nitko od nas neće moći proći a da ga se to ne dotakne. To će
25 vjerojatno biti najvažniji predmet u čijem ćemo suđenju ikada

1 sudjelovati. Međutim, srž argumentacije Tužilaštva neće biti na samim
2 događajima jer su ti zločini zauvijek urezani u strašnu povijest
3 bosanskog rata. Ti zločini nikad nisu bili ozbiljno ni osporavani. Mi
4 ćemo se zbog toga fokusirati na dokazni materijal koji povezuje ove
5 optužene sa tim zločinima. Takvi materijali dolaze, uglavnom, iz tri
6 glavna izvora. Prvi bi... su dokumenti.

7 Najveći broj zločinačkih naredbi u ratno vrijeme se daje usmeno,
8 a najveća količina važnih, relevantnih vojnih i policijskih dokumenata
9 su uništeni ili sakriveni. Međutim, postoje neki ključni dokumenti te
10 dviije organizacije koji će pomoći da se razotkrije taj zločin i
11 sudjelovanje svakog od optuženih u ovoj sudnici.

12 Pod dva, presretnute poruke. Također ćete vidjeti tekstove
13 presretnutih radio poruka koje su zapisali pripadnici muslimanske
14 vojske, dok su prisluškivali razgovore između VRS-a i MUP-a. Čut ćete
15 sve o procesu kojim se Armija BiH koristila i siguran sam da ćete
16 smatrati da je taj dokazni materijal pouzdan i vjerodostojan. I to bi
17 trebalo u velikoj mjeri i u bitnoj mjeri dati temelj u vašem donošenju
18 presude.

19 Nećete slušati audio snimke tih razgovora. One ne postoje, barem
20 u većini slučajeva. Ono što ćete vidjeti su zapisnici i čuti ćete kako
21 je funkcionirao proces kada su operateri Muslimani prisluškivali
22 razgovore, i zatim zapisivali... zapra... zatim snimali i onda
23 zapisivali pažljivo slušajući komad po komad trake šta je bilo rečeno.
24 To se bilo čuvalo u bilježnicama, rukom pisanim, koje su se zatim slale
25 obavještajnim službama preko *e-maila* i to se držalo u zapisnicima. Oni
26 su jednostavno morali ponovno koristiti te trake jer ih nisu imali
27 dovoljno za snimanje. To će biti važan dokazni materijal u ovome
28 predmetu.

29
30

1 I naravno, iskazi. Sada, otprilike 10 godina nakon tih događaja,
2 ima još mnogo ljudi, mnogo više Srba, koji su voljni da govore o tim
3 događajima, i mnogi od svjedoka iz VRS-a i MUP-a će direktno implicirati
4 jednog ili više optuženih u počinjenje ovog krivičnog djela. Kao što
5 ćete vidjeti, na kraju našeg spiska svjedoka su brojni ljudi iz VRS-a i
6 MUP-a. Oni će govoriti o stvarima koje se tiču postupaka i djelovanja
7 optuženih.

8 Ali moram vas upozoriti na nešto. Mnogi od tih svjedoka će biti
9 neprijateljski nastrojeni svjedoka. Mnogi od njih neće govoriti potpuno
10 istinu. Mnogi od njih će pričati malo jedno malo drugo. Međutim, sa svim
11 saznanjima koja imate o predmetu i na temelju vašeg iskustva, siguran
12 sam da ćete i od tih svjedoka uspjeti vidjeti što je istina. Dozvolite
13 da vam navedem jedan primjer.

14 Govorit će jedan od ljudi iz MUP-a, koji je bio pod komandom
15 gospodina Borovčanina. On će potvrditi da je bio u Potočarima. Potvrdit
16 će da mu je Borovčanin bio zapovjednik. Iznijet će kako je izgledala
17 komandna struktura i lokacije gdje su se nalazile njegove jedinice, što
18 su informacije od velike važnosti za nas. Istovremeno, on će sjediti i
19 gledati u vas i govoriti da nije vidio da je bilo bilo kakvog odvajanja
20 pred njegovim očima u Potočarima, iako je on tamo bio dva dana.

21 Mislim da nešto od njega možemo čuti, iako se radi o čovjeku koji
22 je spreman lagati čovjeku u lice. Zbog čega on ne može govoriti o tim
23 odvajanjima? To je jednostavno: zato jer se tu radilo o zločinu.

1 Govorit ću nešto malo o tačkama optužnice. Uprkos tome što je
2 riječ ogromnoj optužnici sa velikim brojem činjenica, i ona postaje sve
3 veća i veća, ja ću pokušati da je svedem na dva osnovna strašna zločina,
4 a prvi je prisilno preseljavanje muslimanskog stanovništva, koje je
5 rezultiralo jadom i smrću, a drugo su masovno ubijanje hiljada bosanskih
6 Muslimana, muškaraca i mladića, što zajedno čini genocid.

7 Važno je ukazati na nešto što znate i što će se stalno
8 ponavljati, posebno sa svjedocima, a to je da prisilno preseljavanje,
9 prisilno premještanje, nije samo pokretanje ljudi. To je urađeno sa
10 saznanjem da je krajnji cilj toga, prvo, gušenje enklava, tako što će se
11 ograničiti osnovno snabdijevanje; drugo, teroriziranje civilnog
12 stanovništva stalnim snajperskim djelovanjem i granatiranjem; i tre...
13 tri, napadanje civilnog stanovništva tokom napada na enklave; i četiri,
14 premještanje, njihovo premještanje, autobusima i kamionima ili njihovo
15 tjeranje pješke ili čamcima. I vidjet ćete da su se čak kretali i
16 kolima, seoskim kolima. Suštinsko premještanje, suštinsko učešće u
17 jednoj od ovih ili svim kombinacijama, sa saznanjem o postojanju opšteg
18 plana da se iseli stanovništvo, čini optužene krivični odgovornim.

19 Pored toga, kao što je navedeno jasno u optužnici, suštinsko
20 učešće u drugoj vrsti legalnog čina, sa saznanjem da je ovakvo suštinsko
21 učešće, značajno učešće, pomaže krivičnom cilju i krivičnoj namjeri,
22 čini optužene krivično odgovornim.

23 To je posebno istina za generale Gveru i Miletića. Na primjer,
24 general Gvero i Miletić su, kao dio opšteg plana iseljavanja
25 muslimanskog stanovništva, učestvovali u poražavanju UNPROFOR-a,
26
27
28
29
30

1 kako bi se došlo do stanovništva, kako bi se iselilo stanovništvo. I to
2 ih čini krivim jer su bili dio toga. To je ukupni plan, integralni plan,
3 koji ih povezuje sa krivičnim ciljem.

4 Napad na enklavu možda nije potpuno ilegalan, ali time ćemo se
5 baviti kasnije. Jasno je da su Muslimani stvarali situaciju koja bi
6 dozvolila Srbima da ih napadnu, odnosno da napadnu muslimansku vojsku,
7 ali to dalje ne opravdava napad na civilne ciljeve i krajnji cilj da se
8 iseli muslimansko stanovništvo.

9 Masovno ubijanje. Od ključnog je značaja da se shvati da su
10 genocid i masovno ubijanje mnogo više od samog naređenja Karadžića i
11 Mladića i ljudi koji su išli okolo i pucali. To je nešto što sam siguran
12 da sudije razumiju, ali vidjet ćete kada svjedoci budu davali iskaze o
13 tome.

14 Jer počinjavanje ubistava sa saznanjem da će te žrtve biti
15 ubijene, uključuje sve sljedeće mjere, a ja govorim o masovnom ubistvu
16 kao pravnom pojmu koji je razvijen u Europi krajem ovog stoljeća. A to
17 uključuje: Zarobljavanje muškaraca Muslimana, zatočavanje muškaraca,
18 prebacivanje muškaraca na mjesta zatočenja, zatočavanje na mjestima
19 zatočenja prije pogubljenja, prebacivanje muškaraca na mjesta
20 pogubljenja, pogubljenje muškaraca i likvidiranje. Dakle, to je zločin
21 masovnog ubistva. Svi smo upoznati sa zločinima koji imaju veze sa
22 drogama ili pljačkom banke ili drugim vrstama zločina i kako to
23 funkcioniše. Ali kada je neko učestvovao u bilo kojoj od ovih
24 aktivnosti, a znao da to vodi ka smrti, ka ubistvu ljudi, posebno kada
25 je riječ o ljudima na nivou oficira, onda je to dio... onda su oni

1 dio programa. Bilo koja osoba, koja je značajno učestvovala u bilo kojoj
2 od ovih aktivnosti, mora biti odgovorna kao član udruženog zločinačkog
3 poduhvata, koji je namjeravao ovakav ishod, ili kao pomagač i podržavač
4 koji je znao za taj zločin i suštinski pomogao u izvršenju tog zločina.

5 Da se jasno predoči da u ovim zločinima nije riječ samo o onima
6 koji su pucali i o Mladiću ili Karadžiću ili Miloševiću, ja želim da vam
7 pročitam iskaz čovjeka koji je preživio pogubljenje na brani Petkovci.
8 To je Svjedok O iz predmeta *Krstić*. On je, takođe, bio mladić kojeg se
9 tužilac sjetio kada je citirao imama. Ovaj dečko je izvučen iz 500 do
10 1.000 ljudi, zajedno sa svojim kolegom izvukao se sam, zajedno sa svojim
11 kolegom, iako ranjen, uspio je da preživi, da se probije kroz šumu i
12 spasi. On je svjedočio u predmetu *Krstić* i rekao sljedeće: "Iz svega što
13 sam ikada rekao i što sam vidio, došao sam do zaključka da je ovo bilo
14 izuzetno dobro organizovano. Ovo je bilo sistematsko ubistvo. I da su
15 organizatori... organizatori toga ne zaslužuju da budu na slobodi. I
16 kada bih imao pravo i hrabrost u ime svih nevinih i svih žrtava, ja bih
17 oprostio stvarnim počinocima pogubljenja jer su oni zavedeni."

18 Organizatori koje pominje Svjedok O, oni su ovdje u sudnici
19 danas. I to je fokus ovog Međunarodnog suda i to je fokus ovog predmeta.

20 Da bi se shvatila Srebrenica i da bi se identifikovali oni koji
21 su odgovorni za ova suđenja, za ove zločine, ja uvijek dijelim ovaj
22 predmet u približno tri poglavlja, i provest ću narednih nekoliko sati
23 prolazeći kroz ta poglavlja s vama.

24 Prvo poglavlje nazivam istorijom o onome što je dovelo do napada
25
26
27
28
29
30

1 Srebrenicu. Važno je shvatiti globalnu sliku, historijski kontekst,
2 ljude, mjesta i događaje koji su doveli do napada na Srebrenicu i Žepu,
3 enklave Srebrenicu i Žepu, u julu 1995. godine. Kao dio tog prvog
4 poglavlja, mislim da moramo da shvatimo organizaciju vojske i
5 policijskih snaga u cjelini. Neću potrošiti mnogo vremena na tome. Ali
6 kada dođemo do toga, uputiću vas na izvještaje Reda /sic/ Butlera i
7 drugih oficira koji su svjedočili, uključivi i oficire VRS-a. Bavit ću
8 se nekim važnim pitanjima koja mislim da treba da imate na umu od
9 početka ovog predmeta.

10 Poglavlje dva, pad Srebrenice i Žepe. To su događaji koji su
11 uglavnom se odvijali od 10. jula do, približno, 19. jula, kada je
12 stanovništvo iseljeno i kada su muškarci i mladići ubijeni.

13 I onda, poglavlje tri ja nazivam direktnom vezom. U tom
14 poglavlju, ja ću pokazati dokumenta i presretnute razgovore, neke iskaze
15 svjedoka, ali ne mnogo, i govorit ću o svakom od optuženih i pokazati
16 one dokumente koji u ovom predmetu ukazuju na odgovornost svakog
17 optuženog, impliciraju svakog optuženog, na značajan način. To ćemo
18 pregledati sve zajedno na kraju moje uvodne riječi.

19 Znam da imamo pauzu za pet minuta. Prije nego što pređemo na
20 poglavlje jedan, možda bi bilo dobro da napravimo pauzu.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Šta god Vama odgovara, gospodine
22 McCloskey.

23 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Ovo će biti
24 zgodan trenutak.

25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. To je odlično.

1 Onda ćemo napraviti pauzu na 20 minuta.

2 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

3 ... Početak pauze u 10.19h

4 ... Sjednica nastavljena u 10.43h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

6 Izvolite sjesti.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospodine McCloskey.

8 Izvolite. Sljedeća pauza će biti u 12:30 h. Naravno, Vi možete slobodno

9 da tražite pauzu ranije ili kasnije, kad je Vama zgodnije. Izvolite

10 nastaviti.

11 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Sada ćemo preći na što kraću

12 istoriju koja je dovela do događaja koji su u pitanju, i mislim da je

13 prvo važno da pogledamo kartu Bosne. To bi trebalo da bude na ekranu.

14 Kao što vidite, područje ograničeno zelenom linijom je Bosna i

15 Hercegovina. Izvinjavam se, nije malo jasna slika. Važno je da se zna da

16 je Srbija desno na ekranu, a područje označeno ružičastom bojom je zona

17 odgovornosti Drinskog korpusa, gdje su se uglavnom desili ovi događaji.

18 Važno je vidjeti ovo područje, koje ja nazivam istočnom Bosnom.

19 Takođe se naziva podrinjskim područjem ili dolinom rijeke Drine, ali to

20 je važno područje, tako da molim da se to drži na ekranu, jer je to

21 važno strateško područje za sve strane.

22 Molim... da li je se svima isključio ekran ili samo meni? U

23 svakom slučaju, moramo da nastavimo. Dakle, nastavit ću.

24 U proljeće 1992. godine, napetost unutar i izvan Bosne je dosegla

25 ekstremne razmjere. Strane su počele da se organizuju i ovo područje je

26 bilo posebno značajno, imalo je značaj... veliku stratešku... veliki

27

28

29

30

1 strateški značaj. Da bi se stekla predstava o njegovom značaju, i
2 strateškom i sa stanovišta etničkog gledišta, jer ovo je prije svega, na
3 žalost, počelo kao etnički sukob, želim da pogledamo dokazni predmet od
4 12. maja 1992. godine, a to je nešto što je Skupština bosanskih Srba
5 nazvala šest strateških ciljeva. O njima ću nešto govoriti.

6 Jer Odbrana je govorila o preseljavanju stanovništva, etničkim
7 grupama i vidimo od samog početka ovu direktivu, koji je ton te
8 direktive. Ako to povećamo, vidjećemo da je strateški cilj broj jedan i
9 ja ću to pročitati polako: "Državno razgraničenje od... Srpskog naroda
10 od druge dvije nacionalne zajednice."

11 To je nevjerovatno. To je zaprepašćujuće da se pokuša... pokušaju
12 odvojiti etničke zajednice, i vidjećemo koliko je to bilo teško. Dakle,
13 odmah od početka, kad vidimo ovaj dokument, vidimo da se od samog
14 početka o tome govorilo i da je već tada rat bio etnički motivisan i da
15 se oslanjao na etničku mržnju koja je potpaljivala rat.

16 Ako pogledamo sada cilj broj tri: "Da se uspostavi koridor u
17 dolini rijeke Drine, odnosno eliminisanje Drine kao granice između
18 srpskih država."

19 Vidite... vidjeli ste rijeku Drinu na prethodnoj karti koja
20 graniči Podrinje ili vidjeli smo tu Drinsku dolinu. Prema tome, ovim
21 odvajanjem to je trebalo da postane dio Srbije, što ukazuje na stratešku
22 prirodu, strateški značaj, ovog područja.

23 Da biste stekli predstavu o nacionalnom sastavu i etničkoj osnovi
24 ovog sukoba, želim da vam citiram komentar generala Mladića vrlo kratko,
25
26
27
28
29
30

1 koji je on iznio na sjednici ove Skupštine koja je dovela do proglašenja
2 šest strateških ciljeva. On je rekao, a to je bilo nakon izvjesnog
3 iskustva u ratu 1991. godine u Hrvatskoj, on je rekao: "Narod i narodi
4 nisu pioni, niti ključevi u džepovima, koji se mogu prebacivati odavde
5 tamo. To je nešto što se lako kaže, ali teško ostvaruje." I onda ide
6 dalje i u drugom dijelu kaže: "Zbog toga ne možemo očistiti, niti možemo
7 težiti tome da kroz sito prosijemo narod, kako bi ostali samo Srbi, a
8 svi drugi propali." I onda on dalje kaže: "Ja ne znam kako su gospodin
9 Krajišnik... gospodin Karadžić će objasniti ovo svijetu. Ljudi, ovo će
10 biti genocid."

11 General Mladić ovdje predviđa, priznaje, da iseljavanje ljudi iz
12 njihovih domova, Bosanaca iz sela u kojima su živjeli stoljećima, neće
13 biti lako i da će to dovesti do krvoprolića.

14 Svakako, poslije ovog sastanka, rat u Bosni, posebno u istočnoj
15 Bosni, je zaista izbio. Počeo je sjeverno, u području Bijeljine, kretao
16 se, širio se prema jugu kroz Zvornik, Bratunac, i ovi događaji u
17 proljeće 1992. godine, postali su zloglasni po terororu, napadima na
18 civilno stanovništvo. Jedinice iz Srbije, paravojne i druge, su
19 učestvovala u tome. Ne samo da su pobijedene muslimanske snage, već su
20 brojčano nadjačane, muslimanski civili su protjerani iz svojih domova
21 prema jugu, dalje prema području Srebrenice.

22 Vojska Bosne i Hercegovine je već u ranim danima uzvratila udar;
23 vodio ju je Naser Orić.

24
25
26
27
28
29
30

1 I u novembru 1992. godine, Mladić, Karadžić su napravili plan, koji ja
2 nazivam vrhunskim činom arogancije i nekažnjenosti, plan kojim su
3 željeli da se pozabave Muslimanima u istočnoj Bosni.

4 To je dovelo do operativne direktive četiri u novembru 1992.
5 godine. Posebno bih želio da povećamo dio D, na stranici 5 u verziji na
6 engleskom. I dok to radimo, pročitacu vam.

7 Bilo je devet direktiva Mladića i Karadžića u toku rata. To su
8 bili važni dokumenti. Oni su upućeni svim korpusima da bi se ukazalo na
9 njihove ciljeve i strategije, i da bi im se ukazalo na glavne zadatke na
10 kojima treba da rade. Ako pogledamo stranicu 5 u dijelu Drinski korpus,
11 pročitacu relevantni dio. "Drinski korpus: Sa sadašnjih položaja, glavne
12 snage će stalno uporno braniti Višegrad (branu), Zvornik i koridor, dok
13 će ostatak snaga u širem području regiona iscrpljivati neprijatelja,
14 nanositi najveće moguće gubitke na neprijatelja i prisiliti ga da
15 napusti Birač, Žepu i Goražde..."

16 I dakle, to je rat. To je u redu da se neprijatelju nanesu
17 najveći mogući gubici i da se neprijatelj otjera. Ali slušajte ovu
18 posljednju rečenicu, nakon što želi da na... nanesu gubitke
19 neprijatelju, kaže se: "... snage da li da napuste područje Birača, Žepe
20 i Goražda zajedno sa muslimanskim stanovništvom."

21 Dakle, ovdje je jasno, crno na bijelom, rečeno da je Mladić
22 predviđao u ovom tajnom dokumentu etničko čišćenje. Da se stanovništvo
23 iseli. Ovdje je to jasno rečeno.

1 I prošlo je nekažnjeno.

2 Kao što znamo iz istorijskih činjenica, muslimanske snage su
3 uzvratile borbom, pobijedene su, i u proljeće 1993. godine oni su
4 praktično sve izgubili. Protjerani su prema Srebrenici, Žepi, i kada se
5 VRS spremala da izvrši konačni napad, general Morillon u ime Ujedinjenih
6 nacija je se umiješao i nekako uspio da zaustavi pokolj, stvorene su
7 enklave, koliko god da je to vrijedilo.

8 One su trebale da budu demilitarizovane. Nikada nisu bile
9 demilitarizovane. Slabe snage Ujedinjenih nacija su upućene tamo. Mogli
10 su, recimo, da imaju jedan tenk i to je jedini tenk koji su imali. Imali
11 su nešto teškog naoružanja, ali struktura, vojna struktura je ostala
12 nedirnuta unutar enklave. Oni su imali nešto automatskog oružja, nešto
13 lovačkih pušaka, i uspjeli su da organizuju jednu slabiju vojnu snagu
14 koja je vršila napade izvan enklave. Tako da u narednih dvije godine
15 imamo situaciju u kojoj Muslimani, predvođeni Naserom Orićem, i Armija
16 Bosne i Hercegovine napadaju izvan enklave, uglavnom da bi se... da bi
17 obezbijedili dolazak humanitarne pomoći, koja je bila ograničena jer su
18 Srbi presijecali dovod humanitarne pomoći enklavi. U ranijim godinama to
19 je uglavnom se tako odvijalo i vi ćete to čuti od jednog pripadnika
20 Kanadskog bataljona, odnosno dva pripadnika Kanadskog bataljona, koji će
21 o tome govoriti. To... ova optužnica ne počinje tamo, ali je važno da bi
22 se shvatio kontekst.

23 Kada dolazimo do jula 1995. godine, vidjet ćemo muslimanski
24 dokument kojim se utvrđuje politika Armije Bosne i Hercegovine da se

25

26

27

28

29

30

1 napadaju Srbi iz enklave, kako bi se vezale srpske snage kako ne bi išle
2 na front prema Sarajevu, što je bio glavni front za Srbe 1995. godine, i
3 Armija Bosne i Hercegovine je upravo to radila. Prema tome, postojalo je
4 određeno opravdanje da srpska vojska ide prema Srebrenici i da to shvati
5 kao prijetnju. I mi ćemo se time malo baviti. Ali ako pogledamo opšti
6 cilj, motiv da se iseli civilno stanovništvo, onda se vidi da je to
7 jedan dvostruki plan. Možda je bilo izvjesne legitimnosti u samom činu,
8 ali u drugom svakako, apsolutno nije.

9 Ako pogledamo jedan drugi dokazni predmet, onda ćemo malo više
10 zaći u juli 1994. godine. To je izvještaj pripadnika Bratunačke brigade,
11 koji su bili stacionirani sjeverno od enklave. U njemu se u suštini
12 navodi strategija u vezi enklava.

13 Prisetite se... detaljnije ćemo o ovome govoriti, ali imate
14 glavni štab, korpus, i brigade. Kada vidite ovakvu strategiju, sa
15 stanovišta jedne brigade, to nije nešto što potiče iz koman... iz glave
16 komandanta brigade. To je nešto što se dobija od gore i on to prenosi
17 jedinicama dole. No, u svakom slučaju, brigada koja je bila prevashodno
18 odgovorna za Srebrenicu, ja molim da sada pogledate stranicu broj tri,
19 to je posljednji pasus u paragrafu dva na engleskom. Ja ću pročitati taj
20 deo, molim da se uveća... budući da nismo više tako mladi pa ne vidimo
21 dobro, molim da se malo uveća. No, u relevantnom delu piše: "Neće doći
22 do povlačenja kada je reč o Srebreničkoj enklavi, moramo napredovati.
23 Neprijatelju treba zagorčati život i činiti nemogućim privremeni
24 opstanak u enklavi da bi što pre organizovano masovno napustili enklavu,
25 shvatajući da u njoj nema opstanka."

26
27
28
29
30

1 I ovog puta vidimo da je određena politika, koja će naposljetku
2 dovesti do napada na enklavu, i tu vidimo zašto je došlo upravo do
3 snajperskih aktivnosti, granatiranja i ograničenja dostavljanja
4 materijala. Sve to se već tada dešavalo, ali će se dešavati i kasnije
5 kada počinje vremenski period našeg perioda, kao dakle i marta 1995.

6 U redu. Ostavimo sada 1994. godinu i pređimo na mart 1995,
7 konkretno na 17. mart. U tom trenutku obe strane su uvidele da rat neće
8 zauvek trajati i da, ukoliko je potrebno nešto postići, onda to treba
9 učiniti ove godine. Hrvati su gledali na Krajinu bosanskih Srba i to je
10 bila glavna pretnja, dakle, da će doći do masivnog fronta, hrvatskog
11 fronta, na severu. I zato je general Milovanović bio dobio zaduženje
12 tokom većeg dela te godine. On nije bio prisutan tokom većeg perioda,
13 premda je veoma važna ličnost za sve nas. On je bio glavni Mladićev
14 čovek, i kada je Mladić video da je to /nerazgovijetno/ velika pretnja,
15 on je poslao Milovanovića tamo. On je tako radio i sa drugim generalima.
16 Slao je Gveru na isturena komandna mesta, kao i neke druge.

17 U svakom slučaju, u to vreme Vrhovna komanda vojske bosanskih
18 Srba, kao i celokupna vojska, shvatila je da je vreme da se reši pitanje
19 enklava. Ukoliko to treba da bude isključivo srpsko, došao je trenutak
20 za to. I prelazimo sada na operativnu direktivu sedam od 17. marta 1995.

21 Sada bih se ponovo osvrnuo na Drinski korpus. Kao što vidite na
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kraju dokumenta, to je sačinio pukovnik Miletić, dakle imao je tada čin
2 pukovnika. O tome ću detaljnije govoriti kada budem govorio o
3 dokumentima koji se tiču generala Miletića konkretno.

4 No, ponovno što želim konkretno da vam skrenem pažnju, sada u
5 sredini pasusa, gde piše Drinski korpus, je sledeće: "... kad je reč o
6 Srebreničkoj i Že... enklavi i Žepi, treba potpuno fizički odvojiti
7 Srebrenicu od Žepe što je ranije moguće, i sprečiti komunikaciju između
8 ljudi između te dve enklave."

9 Dakle, ovo je sada vojska. Srebrenička i žepska enklava su se
10 međusobno vojno podržavale. Tajnim helikopterskim misijama su
11 prebacivan... prebacivan materijal sa strane Armije BiH i usled toga je
12 Vojska Republike Srpske morala oko tih enklava da drži blokirane... drži
13 blokirani veliki broj vojnika i nije mogla da ih pošalje na sarajevski
14 front. Dakle, ovo je bio vojni plan i to je legitimno.

15 "Dobro planiranom i dobro osmišljenom borbenom operacijom trebalo
16 je ostvariti... stvoriti potpunu situaciju neizvesnosti, bez nade da se
17 preživi i gde je moguć život za stanovnike Srebrenice i Žepe."

18 I ovog puta govorimo direktno o civilnom stanovništvu. O
19 meštanima. U tome... to nema sumnje. Nema sumnje šta to znači. Ovo se
20 nadovezuje na ono što primećujem tokom celog ovog vremenskog perioda.
21 Dakle, ovo je napisano crno na belo, to je napisao general Miletić
22 lično.

23 Time smo došli do početka naše optužnice. No, pre nego što pređem
24
25
26
27
28
29
30

1 na te događaje, želeo bih da se osvrnem na nekoliko prevashodno vojnih
2 pitanja. Mislim da je potrebno da imate na umu te stvari kada budete
3 sagledavali ovaj predmet.

4 Najpre ću vam reći da do 1995. godine VRS je bila profesionalna
5 vojska, koja je funkcionisala u skladu sa pravilima JNA, koja je bila
6 jedna od najboljih vojski i najprofesionalnijih vojski u Istočnoj
7 Evropi. Pravila su temeljila na Ženevskim konvencijama, imali su obučene
8 vojnike, koji su, na osnovu svega što sam video, bili dobro obučeni.
9 General Pandurević je poznao te Ženevske konvencije, kao i drugi
10 profesionalni oficiri. Oni su znali razliku između dobra i zla. Znali su
11 šta rade.

12 Ta pravila bivše JNA je prihvatila VRS na samom početku i njih
13 vidite u izveštaju Butlera. Jasno se pominju Ženevske konvencije, i čak
14 se anticipira Međunarodni sud i ukazuje se poštovanje za to. Oni su
15 imali dobre advokate prvih dana u Glavnom štabu. Na žalost, to
16 utemeljenje časti srpskog vojnika nikada nije poštovano. Ono je
17 odbačeno. Nakon što je otpočet etnički rat, oni koji su odlučili da se
18 uključe u taj rat ostavili su po strani svoju čast i borili... vodili
19 rat protiv muslimanskog stanovništva.

20 Oni su tada imali vojnog tužioca i odredili su kriterijume za
21 krivično gonjenje. Molim da sada to pogledamo. Datum je 1992. godina,
22 želeo bih da vam pokažem ono što je na 7. stranici verzije na engleskom,
23 treći pasus.

24
25
26
27
28
29
30

1 Polako ću pročitati, mislim da je važno. To je pod naslovom paragrafa
2 "Krivično delo protiv čovečnosti /i/ Međunarodnog prava iz glave 16
3 Krivičnog zakonika"

4 "Zločin protiv čovečnosti /i/ Međunarodnog prava može počiniti
5 pojedinac vlastitom voljom, ti zločini su obično počinjeni na
6 organizovan način i sprovođenjem politike glavnokomandujućih struktura."

7 Svedok O.

8 "Većina ovih krivičnih dela su počinjeni tokom oružanih sukoba
9 ili su na neki način povezani sa oružanim sukobom, što znači da se čine
10 u kontekstu šire vojne operacije i po naređenjima nadređenih oficira."

11 Ni na koji način, niti ja niti bilo ko drugi nije mogao ovo bolje
12 sročiti. Ovo potiče od glavnog štaba.

13 Zatim dalje govore o krivičnoj... o odgovornosti vojnika i
14 zapovednika posebno. To je na vrhu 8. stranice.

15 "Iz ovog sledi eksplicitna odgovornost oficira Vojske Republike
16 Srpske kao ljudi koji daju naređenja oružanim snagama. Ukoliko neko
17 pokuša ili čini ovakva krivična dela, treba premiti... preduzeti mere
18 kako bi se sprečilo takvo ponašanje. Ta odgovornost pripada pojedincima
19 na visokoj razini i zvaničnicima vojske i javnih organizacija, i
20 potrebno... koji su u mogućnosti da izdaju naređenja."

21 A to su komandanti. Komandanti su jedini koji mogu da izdaju
22 naređenja. U ovom slučaju, general Vinko Pandurević, zamenik komandanta
23 Ljubomir Borovčanina.

24

25

26

27

28

29

30

1 Sad ću govoriti o ovlašćenjima i mogućnosti da se proslede
2 naređenja i izdaju naređenja. Citiraću sledeće:

3 "Ukoliko oficiri jednostavno saznaju... samo saznaju da jedinica
4 oružane snage Vojske Republike Srpske ili njeni pripadnici čini ili su
5 počinili takva dela, a ne preuzmu nikakve mere da spreče posledice ili
6 sama dela i krivično gone odgovorne, to predstavlja osnov za odgovornost
7 za neka od ovih krivičnih dela."

8 Ukoliko ne spreče, oni su odgovorni za ta krivična dela. Da li
9 vam ovo zvuči poznato? Član 7(3).

10 Ali ovo je mnogo... u ovom predmetu se radi o mnogo više, ne samo
11 o propustu da se spreči. To ćete videti na osnovu činjenica. Kad se
12 Vinko Pandurević vratio u svoju brega... brigadu sredinom dana 15. jula,
13 još uvek je bilo nekih 1.500 ljudi koje je /nerazgovijetno/ tek trebalo
14 ubiti. I kad se on vraća, kao glavni čovek na terenu koji ima apsolutnu
15 komandu... komandu. Ljudi u Zvorničkoj brigadi su delovali po njegovim
16 naređenjima kad se on vratio. Ljubiša Beara je bio tamo, ali on nije bio
17 komandant. Nije on imao ovlašćenje da komanduje. Njemu se upućuje, on
18 samo prima naređenja generala Mladića, ništa više. On ih sprovodi. On i
19 njegovi... i ti drugi oficiri obezbeđenja su dobijali ovlašćenje da
20 obave te aktivnosti. Kada Pandurević... kad se Pandurević vratio, on
21 preuzima komandu. On preuzima odgovornost za ono što se dešavalo, a znao
22 je apsolutno šta se dešava.

23 Isto važi i za Ljubomira Borovčanina, koji nam je u izjavi
24
25
26
27
28
29
30

1 Međunarodnom sudu rekao da je bio prisutan u Kravici tokom pokolja i ni
2 da... ništa nije uradio.

3 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Časni Sude, zaista ne želim da
4 prekidam cenjenog kolegu tokom njegove uvodne reči, ali mi ulažemo
5 prigovor na prihvatanje razgovora gospodina Borovčanina, i mislim da ne
6 bi bilo primereno da se njegove reči citiraju u uvodnoj reči.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, nastavite, a o
8 prigovoru ćemo razmotriti kada /?do/ to dođe trenutak. Hvala.

9 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Gospodin Borovčanin je rekao
10 Međunarodnom sudu da je bio u Kravici u magacinu dok se odigrao pokolj i
11 da ništa nije uradio. Jedino je jednog od svojih oficira odveo u
12 Bratunac, oficira koji je imao povređene ruke. I nakon toga 500, možda i
13 800, možda i više, je ubijeno, a njegove trupe su kontrolisale to
14 područje i u... sudelovale u tim ubistvima. To je mnogo više od samo
15 propusta da spreči.

16 Vidite da smo u optužnici to naveli kao krivično delo, budući da
17 se od komandanta to iziskuje, da... dakle, iziskuje se da zaštiti ratne
18 zatvorenike. Dakle, on je propustio da ispuni svoju dužnost, i stoga je
19 krivično odgovoran. On je takođe bio deo opšteg udruženog zločinačkog
20 poduhvata i znao je da je masovno ubistvo deo organizovanog plana.
21 Videćete i šta je on rekao u razgovoru sa Krstićem. Videćete i druge
22 pokolje gde su sudelovale njegove jedinice. Videćete šta su njegove
23 jedinice radile u Potočarima. Ali želeo sam da vam skrenem pažnju na ova
24 dva komandanta, direktno na njih.

25 Još jedno značajno pravilo koje je promovisao Karadžić, koje je
26
27
28
29
30

1 imalo mnogo veći značaj od pravila koje sam upravo pomenuo. To je... to
2 su "Privremene odredbe u vezi službe u vojsci republike, od 18. avgusta
3 1992. godine." I kaže se: "Pripadnici vojske će izvršavati naređenja
4 nadređenih bez oklevanja, u potpunosti, tačno i blagovremeno."

5 Kao što ću kasnije već reći, general Pandurević su prošli obuku i
6 znali su da nemaju nikakvu obavezu da izvršavaju kriminalna naređenja.
7 Zapravo je bilo upravo suprotno njihovoj dužnosti vojnika da ispune
8 takva naređenja, da ih... poštuju, dakle, naređenja. Oni su morali da se
9 povuku.

10 Sad ću veoma kratko da se osvrnem na osnovnu komandnu strukturu.
11 Želeo bih da sada pogledamo tabelu gde se vidi komandna struktura
12 glavnog štaba. Ne bih želeo da sada ulazim u bilo kakve pojedinosti. To
13 ću prepustiti kad dođe trenutak za izveštaj gospodina Butlera.

14 Molim da se malo sada ovo uveća, kako bismo videli gornji deo.
15 Živimo u jednom elektronskom dobu, pa zato ovako moramo postupati. Ovde
16 se vidi da je Ratko Mladić komandant VRS-a na vrhu. Zatim general
17 /?Milovanović/ je njegov načelnik štaba. Dakle, on je osoba koja je
18 zadužena za koordiniranje drugih oblasti komande i da se postara da se
19 naređenja generala Mladića sprovedu. I on je, takođe, bio glavni
20 savetnik generala Mladića. Mladić je... on je bio desna ruka Mladića. On
21 nije bio komandant, ali je bio blizu, i objasniću to kasnije.

22 Zatim ovde sad dalje vidimo pomoćnike komandanta. Pomoćnici
23 komandanta su oficiri sa visokim činom, koji su stručnjaci za datu
24
25
26
27
28
29
30

1 oblast. I na primer, oblasti o kojima govorimo, Tolimir je bio za
2 pitanja obavešt... obaveštajnu službu i bezbednost. Gvero je bio za
3 pravna pitanja, verska i moralna pitanja. Zatim i drugih. Primer pitanja
4 logistike. A zatim imamo oficire štaba, koji su bili dakle u štabu
5 glavnog štaba, odnosno načelnika štaba, i tu imamo razne ogranke. Imamo,
6 na primer, odeljenje operative. Tokom najvećeg dela ovog vremenskog
7 perioda, pukovnik Miletić, i zatim kasnije general, dakle, Miletić, je
8 bio načelnik operative. Njegov posao je takođe bila dužnost zamenika
9 načelnika štaba, tako da kada Milovanović nije bio tu, Miletić je
10 preuzimao tu dužnost. I kao što sam rekao, Milovanović je bio u Krajini
11 tokom većeg perioda, tako da dokumenti koje vidimo za 1995. godinu,
12 prevashodno su... potiču iz ruke generala Miletića, koji je bio vršilac
13 dužnosti načelnika štaba.

14 Kao što sam rekao, pomoćnici komandanta su stručnjaci za određena
15 područja. Ono što oni rade oni daju prijedloge komandantu u vezi sa tim
16 njihovim područjima stručnosti. Komandant zatim razmatra njihove
17 prijedloge i na temelju njih donosi naređenja, a zatim je posao
18 pomoćnika komandanta da omoguće da se ta naređenja izvrše, da se to
19 prenese niz hijerarhiju i da se izvrši.

20 I to je u biti najosnovniji pristup kako bi se to moglo
21 rješavati, to se tako radi i u korpusu i brigadi. Bitna razlika je što
22 je u Glavnom štabu bilo veoma malo ljudi i nekoliko jedinica, oružanih
23 jedinica koje su direktno bile njemu podređene, recimo 65. Zaštitni puk
24 i 10. Diverzantski odred, koji su za naš predmet najrelevantniji.

25 E sad, pomoćnik komandanta može proslijediti naređenje svog
26 komandanta i izdati... To je pogrešna riječ zapravo. On ne može izdati.

1 Ako to kažete vojniku, on će se odmah na to zgroziti. On, dakle, prenosi
2 naređenja komandanta, koja se na taj način hijerarhijski spuštaju na
3 nižu razinu. Pomoćnik komandanta nema ovlasti da bude autor, da on
4 stvori neko i izda neko naređenje. Ali on je taj koji prenosi naređenja
5 komandanta ili donosi naređenja koja su u skladu sa naređenjem
6 komandanta i imaju isti učinak kao da ih je komandant dao. Posebice kada
7 je riječ o onim oficirima ili vojnicima koji su ispod njega. Vidjećete
8 nekoliko primjera toga.

9 Pukovnik Beara ne može, dakle, izdavati naređenja. Kada želi
10 jedinice, on se mora obratiti, u ovom slučaju generalu Krstiću, i
11 tražiti od njega, iako je Beara onaj koji je u Glavnom štabu. To ćete,
12 također, kasnije vidjeti. Beara mora reći, na primjer da Furtula, koji
13 je zapovjednik brigade, ne izvrši tako neko naređenje. Dakle, Beara ima
14 ovlasti samo utoliko što one proizlaze iz naređenja komandanta Mladića.
15 I tako to funkcionira kroz cijeli sistem.

16 Nakratko sam spomenuo ulogu generala Miletića. On je bio načelnik
17 za operativne poslove. To je osoba koja direktno se bavi operativnim
18 poslovima, vojnim operacijama korpusa, brigade. Dakle, ne radi se tu o
19 logistici, dakle, pozadinskim i tehničkim aspektima. To je čovjek koji
20 direktno ima kontrolu nad operativnim zadacima i ključni je čovjek u
21 svakoj vojnoj organizaciji. Kada je on preuzimao dužnosti koje su inače
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bile Milovanovićeve... Probat ću to zapravo objasniti. U VRS je
2 postojalo nekoliko različitih kategorija oznaka. Neko je mogao biti
3 vršilac dužnosti načelnika štaba, a neko je mogao biti samo tu
4 umjesto... samo zastupnik načelnika štaba. Međutim, u takvom svojstvu to
5 nije samo preuzeti neke vanjske elemente tog zadatka. To je situacija
6 kada je jednostavno nemoguće doći, kada je on odsutan načelnik štaba. To
7 je recimo kada se dogodi da je načelnik štaba u bolnici ili je otpušten
8 ili je smijenjen s dužnosti, poginuo, i ta osoba koja ga zamjenjuje,
9 koja ga zastupa, on preuzima samo one elemente te dužnosti koje su
10 privremene. Ali to ne znači samo da ta čovjek... da taj čovjek samo
11 nakratko zamjenjuje. On je ta osoba koja konkretno izvršava sve one
12 poslove koje su potrebni napraviti u vrijeme dok je, general Milovanović
13 u ovom slučaju, u Krajini. Dakle, tu imamo situaciju gdje Miletić
14 zastupa Načelnika štaba i preuzima velik broj njegovih dužnosti, gotovo
15 sve njegove dnevne dužnosti. Milovanović to jednostavno ne može raditi,
16 jer ga nema. Vidjećete kako i to funkcioniра. Međutim, to treba imati na
17 umu kada razmatramo ovu situaciju.

18 E sad, kad je riječ o komandantu, uzećemo primjer Zvorničke
19 brigade. Komandant... kao prvo imamo komandanta koje na dužnosti, koji
20 vrši dužnosti komandovanja. Zatim imamo zamjenika komandanta, koji je u
21 isto vrijeme načelnik štaba. Milovanović je bio zamjenik komandanta. U
22 isto vrijeme je bio i načelnik štaba, ali je postao zamjenik komandanta

23
24
25
26
27
28
29
30

1 samo kada Mladić nije bio na raspolaganju, što se gotovo nikada nije
2 dogodilo, osim kada je bio u Srbiji. Jer on inače nije bio baš previše
3 odsutan. Dakle, nećemo vidjeti da je Milovanović često bio zamjenik
4 komandanta.

5 Ali ako pogledamo Zvorničku brigadu, onda ćemo vidjeti da Vinko
6 Pandurević često odlazi na vojne zadatke. Njegovi Vukovi s Drine su
7 najbolja vojna grupacija u Drinskom korpusu, za manevarska... i on je
8 često na različitim zadacima. I onda ćemo vidjeti da se događaju dvije
9 stvari. Dakle, kada se čini da je on otišao na neko duže vrijeme, kad je
10 u potpunosti uključen u nešto što je izvan brigade, Dragan Obrenović
11 postaje VD komandant, što znači da on preuzima gotovu... gotovo sve
12 dužnosti komandovanja, jer je Vinko Pandurević jednostavno nedostupan u
13 značajnoj mjeri. Međutim, u drugim situacijama vidimo da Vinko
14 Pandurević, na primjer, odlazi u napad u Srebrenicu ili u Žepu, i tada
15 je Dragan Obrenović dobio zaduženje zamjenika komandanta. To je dakle
16 dužnost koju on pre... preuzima u trenutku kraće odsutnosti ili
17 nepristupačnosti samog komandanta.

18 To je važna razlika. Zamjenik komandanta komanduje jedinicama na
19 terenu i odgovor je... odgovoran je za ono što se događa u njegovoj zoni
20 odgovornosti, ali komandant i dalje ostaje komandant i dalje ima
21 komandnu odgovornost. Dakle, kada je Vinko Pandurević u Srebrenici, on
22 na taj način i time nije prestao biti potpuno odgovoran za svoju
23 brigadu. U osnovi, zamjenik komandanta je osoba koja je dovoljno
24 pouzdana, kao što je bio Obrenović, da vodi stvari, izvršava zadatke,
25 obavlja one zadatke koje je njegov komandant odredio i kakve je
26 pripremio. Međutim, to je tako samo zato što je to privremeno. Zamjenik
27 komandanta nije neko ko može smisliti smjernice ili izdavati naređenja.

1 Ako se pojavi nešto gdje zamjenik komandanta mora biti kreativan, mora
2 smisliti neko naređenje, dakle, ili... ili ako se radi o nečem što je
3 izvan njegovog opsega komandovanja, kada se radi o nečem što zna da se
4 njegov komandant s time ne bi složio, on mora stupiti u kontakt s
5 komandantom, provjeriti, a komandant mora biti na taj način na
6 raspolaganju, imati recimo nekog s radiom, ko... ko može stupiti u vezi.

7 Ovaj se rat nije vodio tako da su ljudi bili jednostavno na
8 jednom mjestu danima i dugo vrijeme bez ikakve... bez ikakvih sredstava
9 veze. Petnaestog i šesnaestog je situacija bila malo žešća, ali
10 Pandurević je ipak bio dovoljno blizu radija i gotovo uvijek dovoljno
11 blizu komandnog posla... položaja da bi ga se moglo... do njega stupiti.
12 I u tom kontekstu, njegov zamjenik komandanta ga je... stupao s njime u
13 kontakt kada je to morao. To su osnovna pravila.

14 Da se sada pozabavimo službom bezbjednosti. Služba bezbjednosti
15 je jedna od stručnih službi, bilo u Glavnom štabu, korpusu ili brigadi,
16 i ona ima tve... dvije odgovornosti. Jedna se tiče policijskih poslova,
17 uglavnom se radi o poslovima vojne policije gdje se trudi... gdje se
18 ljudi trude da provode zakone vezane za postupanje u vojsci. Uglavnom se
19 tu ugla... ticalo vojnika koji su pobjegli s linije, dezertera,
20 prikupljanju istih i vođenja pravilnog postupka s njima.

21 To je samo jedan dio posla. Oficiri bezbjednosti nisu bili...
22 nisu imali pod komandom vojnu policiju. Vojna policija je bila pod
23 komandom komandanta brigade ili korpusa. Oficir bezbjednosti je bio

24
25
26
27
28
29
30

1 njihov direktor, njihov... osoba koja ih je nadgledala i koja je veoma
2 jasno ustanovljivala kakve aktivnosti vojna policija treba vršiti, a
3 komandanti bi onda omogućavali da se to izvršava, uz puno saznanje o
4 tome šta se zbivalo. Ono što je ključno u ovom slučaju je da je vojna
5 policija bila zadužena za zatvorenike. Dakle, bilo je prirodno da su se
6 oni bavili onim zatvorenicima... dakle, pripadnici vojne policije i
7 oficiri bezbjednosti. To ćete vidjeti i to je razlog zbog koga svi ovi
8 oficiri bezbjednosti danas sjede ovdje. Oni su bili ti koji su se
9 trebali baviti sa zatvorenicima. E sad, oni nisu komandanti, ali su oni
10 dobivali naređenja od svojih komandanata i mogli su izdavati naređenja u
11 skladu sa komandantovim naređenjima, te su mogli nadgledati i rukovoditi
12 vojnomo policijom kako bi se te dužnosti izvršile. Tako su stvari
13 funkcionirale.

14 Drugi element bezbjednosti koji morate znati, jer radilo se o
15 poslu koji je imao, kako da kažem, dva dijela. Jedno je, dakle, bilo ovi
16 policijski poslovi, provođenje zakona i pravila i propisa. Oni su
17 naravno morali o svemu podnositi izvještaj svome komandantu. Komandant
18 mora znati šta se događa. To je uvijek tako, u svakoj situaciji.

19 Drugi posao je bio kontraobavještajni, a to je nešto što je
20 jedininstveno za ovu službu. Oficir bezbjednosti je odgovoran za ta
21 zaduženja. Sad, šta to znači. U ovom kontekstu to znači obraćanje pažnju
22 na prijetnje iznutra, zatim prijetnje koje su usmjerene na komandu,
23 vojsku, vojnike koji su recimo izdajice, špijunažu. To je sve
24 kontraobavještajna djelatnost.

25 E sad, što se tiče kontraobavještajne djelatnosti, tamo nema
26 vojske. Oni nemaju ljudstvo. Radi se zapravo o tom jednom čovjeku,
27 oficiru bezbjednosti. On ponekad dobija pomoć od specijalnog oficira,
28 obavještajnog oficira. Oni blisko surađuju u obavještajnim i
29 kontraobavještajnim dužnostima. I upravo zbog toga su te dvije dužnosti
30

1 i ti oficiri bili blisko povezani, ali... Dakle, imamo dvije... dva
2 zadatka kojima su se bavili oficiri bezbjednosti; kontraobavještajni i
3 da ih nazovemo policijski.

4 Kada... obavještajna strana ima svoje određene privilegije koje
5 čine njegov posao drugačijim nego drugi, a to je da obavještajni oficiri
6 mogu saznavati stvari i o komandantima koji su njima nadređeni. To je
7 izluđivalo i Pandurevića, jer je oficir, obavještajni oficir, mogao
8 dobivati informacije za koje komandant također nije morao znati. Kada
9 eventualno... i to za ovu situaciju... kada eventualno oficir
10 bezbjednosti istražuje nekog komandanta ili se bavi osjetljivim
11 informacijama, koje bi mogle, u slučaju da procure, naštetiti njegovom
12 recimo kontraobavještajnom poslu, onda se to mora raditi potajno.

13 Pravila također jasno navode, to se naravno omogućava pravilima i
14 to se podrazumijeva, ali se tu navodi da kada je prikladno, onda... ili
15 kada je to primjereno... oficir bezbjednosti mora obavijestiti
16 komandanta o tome šta se zbiva. Dakle, oficir bezbjednosti mora recimo
17 pronaći nekog izdajicu i za to ne mora reći komandantu u vrijeme dok to
18 radi, dok razgovara s tim čovjekom. Ali nakon toga, kad je to riješeno i
19 kada može reći da taj i taj pojedinac ne može ići, recimo, na liniju
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 fronte itd., jer bi to pokvarilo situaciju u komandi, onda mora
2 obavijestiti. Međutim, to je stvaralo tenzije koje možemo vidjeti tokom
3 cijelog djelovanja VRS-a. To je normalna napetost.

4 Sada ćemo vidjeti da Obrana pokušava komandante... komandanti
5 pokušavaju svaliti krivicu za sva ubojstva na službu bezbjednosti i
6 tvrđiti da su oni vodili cijelu tu stvar, da su oni bili ti koji su
7 komandovali time. Međutim, to nije bilo moguće prema pravilima VRS-a.
8 Jednostavno je nemoguće da bi pet ili četiri takva čovjeka, oficira
9 bezbjednosti, mogla cijelu tu stvar napraviti sami. Oni su se morali
10 oslanjati na komandante da dobiju ljudstvo, materijal, i to je sve bilo
11 uključeno u ovu situaciju. Ali kada se budemo time bavili i budemo
12 gledali kako je funkcionirao odnos između komandanata i oficira
13 bezbjednosti, morat ćete, zato ovo i govorim, shvatiti kako je taj sam
14 sistem funkcionirao.

15 To će... o tome će vam govoriti i svjedoci, i detaljno ćemo o
16 tome ispitivati ako bude neophodno. Međutim, za sada, a na temelju onoga
17 što mogu vidjeti iz podnesaka Obrane, čini se da je ovo dovoljno.

18 Kao što sam napomenuo, dužnost oficira bezbjednosti je bila da
19 rukovodi i nadgleda jedinicama vojne policije. U ovom slučaju, pod
20 Glavnim štabom, jedna jedinica naoružanih ljudi, a radi se o 65.
21 Zaštitnom puku, koji je imalo zadatak da vrši zaštitu glavnog štaba, je
22 imao također jednu jedinicu policije, vojne policije, i za njih je bio
23 odgovoran Beara; ne komandnu odgovornost, nego odgovornost osobe koja
24 nadzire situaciju.

25 No, da se sada vratimo na politički aspekt ovoga. Vidjet ćemo
26 kako jedan nizozemski vojnik, Egbers, koji je bio u Novoj Kasabi 13. ili

1 14. i bio upoznat sa pukovnikom Bearom, i kada mu je komandant vojne
2 policije se obratio i rekao ovo je moj komandant, pukovnik Beara. To sad
3 tehnički nije točno. Ono što je on mislio reći je ono što Beara kaže
4 tako na kraju i bude, i to ćemo vidjeti kako se događalo u praksi.

5 Popović. U Drinskom korpusu bila je jedinica vojne policije kojom
6 je on rukovodio. Popović je bio poznat u brigadi. On je bio blizu u
7 Vlasenici. On je posjećivao razne brigade. Dakle, komandanti brigadnih
8 vojnih policija su ga znali. Oni su ga slušali kad je surađivao sa
9 njihovim oficirima bezbjednosti.

10 U slučaju Zvornika je Drago Nikolić, poručnik Drago Nikolić, imao
11 jednu četvu vojne policije Zvorničke brigade kojom je on rukovodio. A u
12 Bratuncu smo imali kapetana Momira Nikolića koji je rukovodio vojnom...
13 četom vojne policije u Bratuncu. Mislim da se zapravo radilo o vođu
14 Bratunačke brigade. Vod je manji broj, mislim da ih se radi oko
15 pedesetak pripadnika, dok četa može imati negdje oko 200. Možda sam
16 pogrešno sad iznio brojke, ali to sad i nije tol... toliko bitno.

17 A sada specijalna policija, i jedno pitanje koje se tiče
18 specijalne policije o kojem morati znati je ovo. Ministarstvo
19 unutrašnjih poslova podijeljeno je... u stvari, kao prvo, ima svoje
20 oružane snage. Prvi ešalon tih oružanih snaga bila je specijalna
21 policija koja je bila raspodijeljena po rejonima. Radi se najboljim
22 ljudima koji su bili obučavani za situacije nereda i slične situacije
23 koje bi oni rješavali. Tu je gospodin Borovčanin bio zamjenik
24 komandanta. Njihove su jedinice zapravo borbene jedinice i takve su bile
25 tokom rata, i dobivale su zaduženja u područjima gdje su se vodile

1 borbe. Kada bi na takve zadatke bili slani zajedno sa vojskom, onda bi
2 bili pod komandom vojske, ali time ću se baviti kasnije.

3 Osim toga, ministarstvo ili ministar unutrašnjih poslova je imao
4 i druge borbene jedinice koje su bile vezane za policijske okruge, koji
5 su zapravo bili područja civilne policije. O tome se najčešće govori kao
6 centrima službi bezbjednosti, CSB. CSB Zvornik je područje koje je
7 obuhvaćalo najveći dio onog područja o kojem se ovdje govori. Tamo je
8 bio cijeli niz civilnih policajaca, recimo, prometnih inspektora, itd. U
9 vrijeme rata, bilo je normalno da su se ti ljudi koristili prema
10 potrebi. Dakle, oni su taj CSB podijelili u šest, da tako kažemo, četa.
11 Oni bi bili mobilizirani. Nisu uvijek bili na liniji fronte, ali su
12 uvijek obavljali svoje poslove, recimo, prometni... kao prometnici, ili
13 itd., ali bi povremeno jednostavno bili mobilizirani i korišteni od
14 strane vojske ili Ministarstva unutrašnjih poslova za neke zadatke. Te
15 jedinice zovemo PJP.

16 E sad, zbog čega se one zovu PJP, to je najbitnije. U toj riječi
17 PJP imamo, prva riječ P - posebna, tj. specijalna na engleskom, pa se
18 onda može zbuniti govornik engleskog, jer će misliti da su specijalne
19 jedinice i posebne jedinice zapravo isto, ali to je samo problem u
20 prevođenju. U Bosni su... su specijalne jedinice i da... jednostavno to
21 se govorilo specijalne, dok su ove PJP nešto drugo, to su posebne.

1 Dakle, treba napomenuti tu razliku, ako... jer inače ćemo napraviti
2 veliku zbrku. Ako budemo koristili inicijale PJP, mislimo na općinsku
3 policiju, a specijalna policija za specijalnu policiju.

4 Izvinjavam se zbog ovog dugog objašnjenja, ali sa ovim svjedocima
5 to je vrlo važno, tako da bi se to vrlo ozbiljno shvatilo, jer ja znam
6 da i gospodin Borovčanin to vrlo ozbiljno tretira.

7 Drugo važno područje koje se tiče ovoga je da kada specijalna
8 policija ili jedinice PJP, dobiju kao zadatak jednu borbenu operaciju,
9 Vlada Republike Srpske je shvatila da tu postoji problem komandovanja i
10 vrlo rano su uveli jedno specijalno pravilo službe da kada se takvo
11 nešto desi, onda se može dobiti... mora dobiti odobrenje Ministarstva
12 unutrašnjih poslova ili predsjednika, i kada se to desi, onda ta grupa
13 policajaca dolazi pod komandu vojske kojoj je dodijeljena, kojoj je
14 pretpotčinjena.

15 Kako to funkcioniše? To pravilo službe ukazuje da je Borovčanin,
16 kada ga je ministar unutrašnjih poslova dodijelio generalu Krstiću i
17 rekao treba njemu da se javi u Bratunac 11. jula, on dolazi pod komandu
18 vojske. Nije trebao za to predsjedničko odobrenje, jer postoje dokazi
19 koji pokazuju šta se desilo. Dakle, Borovčanin uzima... dobija naređenja
20 od vojske, a pravila jasno kažu da komandni lanac ostaje isti. MUP
21 zadržava komandu. Tako da Borovčanin dobija naređenja kroz svoj lanac
22 komande, a onda odlazi na lice mjesta, i tu naređenja funkcionišu

1 gdje je on pod komandom vojske.

2 Čini mi se da me jako dugo slušate i da ove informacije baš nije
3 lako apsorbovati, slušati i apsorbovati. Sada ću preći na drugo
4 poglavlje. Da li želite da nastavim da govorim ili da napravimo pauzu?

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Na Vama je, gospodine McCloskey.
6 Mi ne želimo da Vas zaustavljamo. Ja sam Vam ranije rekao da je
7 planirana sljedeća pauza za 12:30, i mislim da u stvarnosti moramo da se
8 pridržavamo rasporeda od sat i pol, tako da bi to trebalo da bude oko
9 12:15 ili nešto slično tome. Ali molim Vas, Vi to regulišite onako kako
10 Vama odgovara. Kad god Vam treba pauza, ja ću Vam dati mogućnost za
11 takvo nešto.

12 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Pa, ovo je prirodna pauza, tako
13 da mislim da ljudi ne bi trebali da me slušaju duže od 45 minuta.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Onda ćemo napraviti
15 pauzu od 20 minuta.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

17 ... Početak pauze u 11.45h

18 ... Sjednica nastavljena u 12.12h

19 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

20 Izvolite sjesti.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, znam da je
22 prvih 37, 38 minuta današnje sjednice bilo posvećeno nečemu drugom, tako
23 da ste imali manje 38 minuta. Da li mislite da ćete biti u mogućnosti da
24 završite sa svojom uvodnom riječi danas?

25

26

27

28

29

30

1 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ne, gospodine predsjedavajući.
2 Kada sam... kad to pogledam i shvatim tempo kojim napredujem, mislim da
3 to nije slučaj. Ako je moguće, želio bih da imam još barem par sati
4 sutra.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mogu li Vas onda ljubazno
6 zamoliti da završite sa radom prije predviđenog kraja, a to je u 13:45,
7 kako bismo mogli da se pozabavimo nekim usmenim podnescima u vezi sa još
8 uvijek neriješenim po... usmenim argumentima u vezi sa još neriješenim
9 podnescima o zaštitnim mjerama, a onda ćemo nastaviti i odlučiti sutra o
10 vremenu koje Vam je potrebno.

11 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, gospodine
12 predsjedavajući.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Izvolite, nastavite.

14 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] U redu. Kao što sam rekao, drugo
15 poglavlje je posvećeno "napadu na enklavu Srebrenica u maju i junu 1995.
16 godine". VRS je konačno bila u mogućnosti da se angažuje i fokusira na
17 enklave, i oni su razvili plan napada da bi upravo to uradili. Njime se
18 obrazlaže napad, svrha napada, i želio bih da pogledamo taj plan, da vam
19 pokažem jedan dio toga. To je vrlo važno za ono što govorim i za temu
20 ovog predmeta. To je stranica 3 dokumenta koji nosi naslov "Komanda
21 Drinskog korpusa, strogo povjerljivo, 2. juli 1995. godine, 'Krivaja
22 95'", i tu se u stvari navodi situacija i navode se jedinice koje će
23 učestvovati u akciji.

24 Želim da vam pokažem na stranici 3, treći paragraf s vrha ako
25 pogledamo to u verziji na engleskom. Pročitaću to polako: "Komanda
26 Drinskog korpusa, prema operativnoj direktivi broj 7 i 7/1..." Vi se
27 sjećate direktiva 7 je ona koja kaže treba učiniti život nepodnošljivim
28
29
30

1 za stanovnike Srebrenice. Dakle, ponovo citiram: "... u skladu sa
2 operativnom direktivom broj 7 i 7/1 Glavnog štaba VRS i na osnovu
3 situacije u zoni odgovornosti korpusa, ima zadatak da slobodnim snagama
4 izvodi ofanzivna dejstva u dubini zone Drinskog korpusa i da što prije
5 razdvoji enklave žepa i Srebrenica i suzi ih na gradsko područje."

6 Kao što smo ranije rekli, odvojiti enklave je legitiman vojni
7 cilj, ali pogledajte ovaj poslednji dio "... suziti ih na gradsko
8 područje." Obe enklave su... imaju promjer oko 50, 60 kilometara, i
9 stanovništvo Srebrenice od oko 30.000, možda i više, je živjelo izvan
10 gradskog područja, možda kilometar ili dva kilometra izvan gradskog
11 područja. Dakle, ako napadnete enklavu i suzite je na gradsko područje,
12 prisiljavate nekih 15, 20.000 hiljada ljudi, zbijate ih u jedno malo
13 područje, i to bi stvorilo apsolutno jednu humanitarnu krizu, jednu
14 humanitarnu katastrofu. Svrha ovog plana je bila da se upravo to uradi.

15 Ako pogledamo detaljno plan, videćemo da nije bio cilj da se u to
16 vrijeme zauzme enklava. Cilj je bio da se ona svede na gradsko područje,
17 da se stvori ta užasna situacija, i kasnije ćemo vidjeti u dokumentu,
18 stvorite situaciju za eliminaciju enklave ili nešto u tom smislu, budite
19 spremni da djelujete ako se za to pruži prilika, nešto što bi svaki
20 dobar vojni komandant uradio u takvoj situaciji. Dakle, važno je vidjeti
21 da se ovde poziva na direktivu 7 i vidi se da postoji jedan nezakonit
22 cilj, protivpravni cilj, i da cilj u to vrijeme nije zauzimanje enklave.

23 Vidjećemo i druge dokumente kojima se... zbog kojih su se oni...

1 gdje se oni brinu za Ujedinjene nacije i NATO, jer u tim drugim
2 dokumentima se kaže kada UN ode, zauzmite enklavu. Dakle, kao što je
3 Morillon 1993. bio tamo i bili su zabrinuti šta će svijet biti spreman
4 da... reći na sve to. Oni nisu bili spremni na zauzimanje enklave u tom
5 trenutku, sve do malo kasnije kada su se događaji dalje razvijali.

6 A sada da pokušamo nešto dalje, da pogledamo nešto dalje u
7 dokumentu. U stvari, sad ćemo prvo da vam pokažemo kartu koja je nađena
8 u zbirci Drinskog korpusa. Mi imamo original karte. Ako bismo mogli da
9 je malo povećamo na ekranu, tako da možemo to da čitamo.

10 Ovo je karta, stvarna karta JNA, srebreničke enklave i enklave
11 Žepa na jugu. Dakle, na sjeveru enklava Srebrenica, a na jugu enklava
12 Žepa. I ovo je karta koja je iscrtana nakon što su završene operacije i
13 na njoj je zvanični pečat vojske, i može se vidjeti da je tu potpis
14 general-majora Radoslava Krstića.

15 Ono što ovdje piše je interesantno. Piše: "Srebrenica je bila
16 srpska i sad je srpska." A... i tu piše: "12. juli 1995." I zatim piše:
17 "Žepa je... i Žepa je srpska. 27. juli 1995. godine" Dvanaesti juli je
18 dan kada su ušli u Potočare i konačno zauzeli enklavu, a 27. juli je dan
19 kada su zauzeli Žepu. I vidimo da su iscrtali osnovni plan napada.
20 Crvenim su obilježeni Srbi, plavim Muslimani, a mali inicijali su za
21 različite brigade koje su učestvovala u napadu. Vidimo da je Zvornička
22 brigada učestvovala u oba napada, zatim da su Pandurević i Vukovi s
23 Drine imali veliku ulogu u tome.

24 Takođe ćete primijetiti ako pogledate ovu kartu, na vrhu
25
26
27
28
29
30

1 karte je veliki krst sa četiri slova S ispisana ćirilicom, i vi
2 vjerovatno znate, to je srpski nacionalni, tačnije nacionalistički
3 simbol. Postojala je i srpska zastava sa tim simbolom. Da je tu zastava
4 srpska, to bi bilo nešto drugo, međutim, ovo je simbol srpskog
5 nacionalizma, a ova četiri S znače "Samo sloga Srbina spašava."

6 Dakle, taj izraz "Samo sloga Srbe spašava", sam po sebi zvuči
7 relativno nedužno. Međutim, to je bazirano na propagandi koja je
8 korištena već od samog početka ovog rata, a to je da Muslimani dolaze da
9 nas sve pobiju, da izvrše nad nama genocid. Mi se moramo boriti za svoj
10 opstanak. I to je tema koja se stalno iznova čuje u govorima generala
11 Mladića, generala Krstića i drugih. To je vrlo jednostavna propaganda,
12 uzvik na mitinzima, da bi se opravdala borba. Dakle, kada vjerujete da
13 suprotna strana se sprema da izvrši genocid nad vašim narodom, onda je
14 to prvi korak ka mračnoj strani.

15 Ono što imamo ovdje, preskočiću sada do kraja. Pogledajmo ova...
16 ovaj krst i četiri S, i pomislimo na 7.000, oko 7.000, ljudi koji su
17 mrtvi i koji su sahranjeni, ukopani ispod njega. I nešto dalje na sjever
18 je Zvornik. A u Žepi, ljudi su protjerani i rukovodstvo je pobijeno.
19 Barem četvero ljudi je ubijeno u Žepi.

20 Dakle, imamo vojnu kartu generala Krstića, koji je ovde već
21 osuđen za pomaganje i podržavanje, zatim imamo ono što je
22 nacionalistički simbol koji se sada nalazi ovde na karti iznad grobnica
23 i njega koji je ponosan na ono što je učinjeno. To vam daje predstavu o
24 stavu samog generala Krstića. I to ćete iznova i iznova vidjeti u ovom
25
26
27
28
29
30

1 predmetu. Komandanti vode kao primjer, komandanti pokazuju, izražavaju
2 taj nacionalistički horor, oni daju signal svojim vojnicima da je to u
3 redu. Kada Mladić izdaje naređenje ka... u kome kaže da se iseli
4 stanovništvo, on daje signal svojim generalima i svojim vojnicima da je
5 u redu da se tako nešto uradi. On čak podstiče na takva djela, on vodi u
6 takvoj vrsti tragedije.

7 Mi ćemo čuti Momira Nikolića. On je svjedočio i on je dozvolio da
8 se desi užas u Potočarima, koji se pred njim dešavao. On je govorio o
9 tome kako su ljudi šutani nogama kad su ulazili u autobuse u njegovom
10 prisustvu i prisustvu oficira iz brigade, koji su dozvolili da se tako
11 nešto desi i time su doprinijeli da se tako nešto desi. Vrlo je važno
12 shvatiti taj komandni koncept i shvatiti da su komandanti svojim
13 primjerom vrlo rano, a ovo je klasičan primjer toga, davali primjer
14 vojnicima. To je dovelo do genocida.

15 A sada, hronološki da pogledamo sam ovaj predmet. Udaljite se od
16 ekrana na trenutak da bismo vidjeli ovu kartu. Ne znam kako možemo da
17 omogućimo da ih se vide /sic/, jer ne postoji za to savršeno mjesto.
18 Možemo je možda staviti na stolicu.

19 Hvala što ste nam pomogli. Nadam se da sada možete steći neku
20 predstavu o tome.

21 Napad je istinski počeo 6. jula, i do 9. ili 10. jula,
22 muslimanske snage su počele da se razbijaju. Snage Ujedinjenih nacija,
23 koje su bile fokusirane na bliske napade, pucali su... jer bilo je
24 pucnjave oko posmatračkih mjesta, a ona su bila skroz oko enklave,
25
26
27
28
29
30

1 počeli su da se povlače u svoju bazu u Potočarima. U jednom trenutku,
2 mislim da je to bio 7. ili 8. juli, jedan vojnik Musliman, koji je bio
3 uzrujan događajima, bacio je bombu na oklopno vozilo holandskih snaga i
4 ubio jednog holandskog vojnika. Nakon toga, Holanđani prelaze na srpsku
5 stranu, preuzima ih VRS na humanitaran način i oni uspostavljaju svoju
6 bazu u hotelu "Fontana". Međutim, nije im bilo vra... dozvoljeno da se
7 vrate u bazu, nekoliko kilometara niz put do Potočara. Dakle, oni su
8 tamo držani u jednoj situaciji, koja je u stvari situacija u kojoj se
9 drže taoci. Dakle, mi već 8. ili 9. jula imamo taoce.

10 Devetog i desetog jula muslimanske snage se razbijaju, raspadaju.
11 Iz nekog razloga, snage Bosne i Hercegovine su pozvale Namera Orića i
12 njegove glavne ljude iz enklave nekoliko sedmica ranije, tako da komanda
13 u tom trenutku ne postoji u enklavi i nema pomoći NATO-a ili snaga UN-a.
14 Situacija za ljude u enklavi 10. jula izgleda prilično mračno. UN
15 pokušavaju da obezbijede vazdušne napade NATO-a, koje treba da odobri
16 birokratija UN-a, ali to se ne dešava. muslimanske snage se raspadaju
17 pod napadima, snažnim napadima snaga Pandurevića i drugih snaga, i u
18 raspravi sa Radovanom Karadžićem, Karadžić odlučuje da s... da je
19 trenutak da se zauzme enklava, da je pravi trenutak, da Ujedinjene
20 nacije ne mogu da pruže nikakav otpor i ako i budu, oni su... oni imaju
21 taoce. Tako da dolazimo do sljedećeg dana, 11. jula, i to je kada NATO u
22 stvari či... poduzima posljednji napor u pokušaju da bombarduje srpske
23 snage i baca par bombi, ali Komanda Holandskog bataljona dobija poruku
24
25
26
27
28
29
30

1 da će srpske snage pobiti sve ljude koje drže kao taoce ukoliko se to ne
2 zaustavi. Tako da se to zaustavlja. Dakle, nema napada NATO-a, Srbi su
3 slobodni da nastave sa svojom akcijom.

4 I vidjećemo odluku predsjednika Karadžića od 10. jula, dokument
5 koji ćemo nešto kasnije pogledati. Imamo konkretne dokaze u vezi sa
6 generalom Gverom jer je to pismo Tolimira kojim se upućuju naredbe
7 predsjednika u kojima se kaže da je došao trenutak da se uđe i zauzme
8 enklava. Takođe ćemo vidjeti da predsjednik naređuje da... da se ne dira
9 UNPROFOR i civili, i da se poštuje Ženevske konvencije. To je 10. jula.
10 Međutim, naravno, već narednog dana, srpske vlasti prijete da će pobiti
11 sve taoce. Značajan dio ovog pisma je da je to upućeno direktno generalu
12 Krstiću, generalu Gveri, u isturenom komandnom mjestu tog
13 poslijepodneva. I to pokazuje da je to u stvari komandna postaja
14 generala Krstića koji vodi napad. To je vrlo tipično za Mladićevu vrstu
15 vojne strukture. To nije Milovanović, koji je u Krajini, on sada ima
16 Tolimira u području Žepe, ima Gveru na ključnim mjestima u ključnom
17 trenutku u Srebrenici.

18 Dakle, 11. jula, Mladić maršira u trijumfu kroz grad Srebrenicu
19 sa Pandurevićem, Krstićem, generalom Živanovićem, koji je tada još
20 uvijek na komandnom mjestu u korpusu. Vi ćete vidjeti taj video snimak.
21 I to je nevjerovatan video snimak onoga što se desilo.

22 Ako sada pogledamo taj dokazni predmet, vidjećete Mladića kako
23 gleda u kamere i vidi se da je to urađeno namjerno. On gleda u kameru i
24 kaže: "Napokon, nakon pobune protiv dahija, došao je trenutak da se
25 osvetimo Turcima u ovom regionu."

26

27

28

29

30

1 Dakle, ovo pokazuje koja je bila namera Mladića.

2 Pobuna protiv dahija odigrala se 13. jula 1817. i reč je o
3 ustanku Srba protiv turskih plaćenika ili onih koji su tad tamo vladali.
4 Tako da imamo ovde Mladića koji se vraća do neke istorijske događaje,
5 kada govori srpskoj televiziji, i daje poruku, najavljujući i dalje
6 događaje.

7 Dakle, 10., odnosno 11. jula, u odgovor na to da su Srbi nakon
8 granatiranja civilnih meta... bacili su makar nekoliko granata oko... u
9 gomilu ljudi oko Holandskog bataljona. Nakon toga, žene i deca i neki
10 muškarci odlaze... kreću ka Potočarima. To je mesto, kao što vidite,
11 svega nekoliko kilometara severno od Srebrenice, i tu se nalazio glavni
12 objekat Holandskog bataljona. Oni su imali manji objekat u samoj
13 Srebrenici, ali bili su izloženi granatiranju i pritisku od strane Srba,
14 pa su morali da ga napuste.

15 Dakle, uveče 11. jula, Srebrenica je zauzeta. Nekih 20 do 30
16 hiljada žena i dece i negde oko 1.000 vojno sposobnih muškaraca prešli
17 su za Potočare. Istovremeno, oko 15.000 prevashodno vojno sposobnih
18 muškaraca, ali među njima je bilo i žena i dece, počinju da odlaze za
19 Šušnjare i Jagličice. Evo na karti se vidi gde je to. I odlučeno je da će
20 oni da pobegnu tamo, kako bi... oni su išli jednom... jednim putem koji
21 je služio za krijumčarenje, i želeli su da pređu na teritoriju Armije
22 BiH. To je ova siva linija kada se ide ka Nezuku.

23 Teško je proceniti koliko je bilo ljudi u toj koloni, ali po
24
25
26
27
28
29
30

1 nekim procenama bilo je 15.000. Trećina njih je imalo automatsko oružje
2 ili puške, lovačke puške, neki su imali tromblone i malo šta drugo.
3 Vidjećete jedan izuzetan video snimak gdje se ovi ljudi okupljaju, svega
4 nekolicina ima puške, a mnogi su bez. Dakle... dakle, oni su se okupili
5 uveče 11. i kasno uveče 12. su se uputili kroz ovaj teški teren ka
6 severu, ka Jagličima.

7 U tom trenutku ih retko šta sprečava da idu osim minskih polja i
8 nekoliko vojnika, civila u rovovima, koji zapravo nisu bili spremni da
9 se nose sa takvim nečim.

10 Ali uveče, dvanaes... 11. jula, došlo je do dva značajna sastanka
11 između Mladića i komandanta Holandskog bataljona u hotelu "Fontana" u
12 Bratuncu. Holandska komanda je, naravno, bila veoma zabrinuta zbog te
13 situacije, njoj nije bila do... dozvoljena bilo kakva pomoć NATO-a ili
14 bilo koga drugog. Nije bilo dozvoljeno Morillonu da im pribegne u pomoć,
15 ili Janvieru, koji je bio prisutan i kome je bila poverena ta dužnost u
16 to vreme, tako da su bili sami. I videćete koliko su bili zabrinuti zbog
17 te situacije. I Karremans je zatražio da se održi sastanak... Karremans
18 je zatražio da se održi sastanak i on je i održan sa Mladićem. Videćete
19 na video snimku gde Karremans povi... gde Mladić preti Karremansu, više
20 na njega, i traži da jedan muslimanski predstavnik dođe sat kasnije.
21 Holandani su otišli po tog predstavnika, jednog čoveka koji je bio
22 zapravo samo učitelj. Oni su došli u noć i Mladić je razgovarao sa
23 njime. Mladić je bio opsednut vojskom. Pitao je gde je vojska. Okreće se
24 ka tom čoveku i on ga gleda i kaže mu: "Na tebi je... na Vama je,

25

26

27

28

29

30

1 gospodine, da li ćete Vi i Vaši ljudi preživeti ili nestati." To je
2 najstrašnji govor genocida koji se može zamisliti. I onda za 10.00 sati
3 sutradan zakazuje sastanak kada treba da se organizuje prevoz
4 muslimanskog stanovništva izvan Potočara.

5 Tako da ujutro 12., konvoj je krenuo i u 10.00 sati ponovo se
6 sastaju u hotelu "Fontana". No, tog jutra, srpske snage, uključujući
7 snage Borovčanina, dolaze u Potočare, to ćete videti na video snimku, i
8 preuzimaju kontrolu. Tada su počinjeni prvi zločini. Tada je dopušteno
9 vojnima da se svete i rade šta god žele nad civilnim stanovništvom.
10 Videćete leševe, napade. Mi smo pokušali to da sve predočimo posredstvom
11 92bis i drugih dokaza, ali tada je počeo užas koji je zavladao u
12 Potočarima.

13 Uveče 11., Mladić zajedno sa svojim glavnim komandantom generalom
14 Krstićem i Živanovićem. Sa njime je bio i jedan obavještao iz glavnog
15 štaba Radoslav Janković. Oni su bili tamo zajedno. Popović je takođe bio
16 prisutan. On je bio prisutan na sastanku ujutro 12., i na osnovu dokaza
17 je jasno da plan da se apsolutno ubiju Muslimani muškarci iz Potočara je
18 te večeri skovan, dakle, te večeri 11. na 12.

19 Na osnovu obavještajnih izveštaja jasno je da je bilo negde oko
20 1.000 vojno sposobnih muškaraca u Potočarima. Dakle, Mladić je to znao
21 uveče jedanaestog. Vojska je odbila da se preda, ništa nije trebalo da
22 se desi dalje... ništa nije moglo da se dalje desi, i jasno je da je
23 Mladić te večeri doneo odluku da se muškarci odvoje i ubiju. Videćete
24
25
26
27
28
29
30

1 više dokaza u tom smislu, koji to podržavaju, ali tada je doneta ta
2 odluka.

3 To ćete ponovo videti na jednom video snimku, koji je delimično
4 bio pušten na televiziji. Dakle, vidi se jedan deo tog sastanka, a deo
5 koji je izostavljen iz video snimka je kada Mladić kaže okupljenim
6 ljudima na tom sastanku, tu su bili predstavnici Holandskog bataljona,
7 predstavnici muslimanskog civilnog stanovništva i bratunačke zajednice,
8 i Mladić je tada tražio da vojno sposobni muškarci koji imaju od 16 do
9 60 godina budu... da se među njima izvrši odabir ko su vojni kriminal...
10 ratni zločinci. Mladić je, dakle, naredio te noći da se potraže ratni
11 zločinci.

12 Ubrzo nakon tog sastanka došli su autobusi, kamioni, i otpočelo
13 se sa prvim razdvajanjima u Potočarima rano popodne. Ali kao što vidimo,
14 nisu se tražili ratni zločinci. Vidimo da se jednostavno vršilo
15 odvajanje svih koji su imali od otprilike 15 pa do 78 godina, kao što
16 ste čuli da je rekla gospođa tužilac. Bilo je veoma mladih, bilo je
17 dečaka, i bilo je veoma starih muškaraca. Dakle, nije se vršio nikakav
18 drugi odabir, nikakva imena nisu izgovorena, nije bilo nikakvog
19 ispitivanja, ništa što bi bilo legitimno i reklo da se s jedne strane
20 ostavljaju vojnici ili za koje se veruje da su vojnici, i koji se čuvaju
21 kako bi se izvršila kasnija razmena. Ono što su oni uradili nije bilo
22 legitimno. Oni su jednostavno izvršili razdvajanje i prebacili muškarce
23 van tog područja. Dakle, ovo je prva indikacija koja pokazuje da njihove
24 namere nisu bile časne. Oni su imali puno obaveštajn... oni su mogli da
25 dobiju puno obaveštajnih podataka i imali s... itekako je bilo korisno
26 imati stotine zatvorenika. Jer s druge strane je bilo stotine srpskih
27 zatvorenika u muslimanskim zatvorima, dakle, mogli su da izvrše zamenu
28 da dobiju svoje ljude nazad. Ali umesto toga, oni su jednostavno
29 izvršili podelu na muškarce i ostale. Niko nije zapisivao imena i,
30

1 ono što je najvažnije, nikom nije data bilo kakva hrana ili lekarska
2 pomoć. Oni su smešteni u užasnim uslovima gde su bili natrpani u malom
3 prostoru u zgradama i u vozilima, njih su tukli, izgladnjivali i ubijali
4 tokom dva ili tri dana. Dakle, reč je o ljudima iz Potočara.

5 Dakle, kada to sve zajedno sagledavate i vidite šta se dešavalo
6 tog jutra, odnosno popodne 12. i uveče 12., a nastavilo se i 13., veoma
7 je jasno da ono što je Mladić imao na umu za te ljude, muškarce iz
8 Potočara, je bilo to da je njima izrečena smrtna presuda. Nema nikakve
9 dvojbe u vezi toga, videćete dokaze o tome.

10 Imamo jednu fotografiju gde se vidi velika gomila ličnih karata
11 koje su spaljene na putu izvan Potočara, mislim da je to bilo 14. jula.
12 Dakle, reč je o ličnim kartama i bilo kakvim drugim dokumentima koji su
13 od vojnog značaja... koji su od ključnog značaja kada nekoga ispitujete
14 i želite znati ko je ta osoba koju ispitujete, dakle, iz koje jedinice
15 potiče, itd. Sve je to bilo spaljeno. Oni uopšte... znali da će
16 međunarodne snage NATO-a sledeće godine u januaru doći tamo i videti to,
17 videti arogantnost sa kojom su oni počinili to delo.

18 Dakle, u podne... popodne 12. jula počelo se sa prisilnim
19 premeštanjem i ubistvima. Da pogledate samo jednu fotografiju Potočara.
20 Vi ćete videti video snimak. Ne bih želeo da sada gubimo vreme da
21 gledamo taj video snimak, već samo želim da vidimo ovu fotografiju gde
22 sedi hiljade ljudi iz Potočara. Ne znam da li je ovo bilo 12. ili 13.,
23 ali vam daje predodžbu o tome koliko je ljudi tamo bilo. U gomili ćete
24 videti da ima vojno sposobnih muškaraca i većina njih su danas mrtvi.

25 Molim da sada pogledamo sledeću fotografiju gde se vide kako se
26 muškarci... vidi kako se muškarci odvajaju.

1 Teško je reći na osnovu fotografije, ali ovde su kamioni, žene su sa
2 jedne strane, a muškarci sa druge. Oni su, dakle, odvojeni. Pogledajte
3 ove muškarce, ove stare ljude. S njima se ne vodi nikakav razgovor,
4 ispitivanje, oni su jednostavno izdvojeni, i više od ovih ljudi su
5 identifikovani i za njih se veruje da su mrtvi. Imaćemo čitav svežanj
6 ovih fotografija gde su identifikovani ljudi koji su ubijeni. Dakle,
7 ovde se radi o jednom jednostavnom razdvajanju, a ne odabiru posebnih
8 ljudi koji su traženi eventualno.

9 Ovde imamo još jedan snimak gospodina Borovčanina, ako se ne
10 varam. Ovo je bilo 13. jula. Gospodin Borovčanin, čije jedinice su bile
11 u i oko Potočarima 12. i 13., i učestvovala su u procesu razdvajanja. A
12 ovde imamo jednog vojnog posmatrača Ujedinjenih nacija u prvom planu,
13 gospodin Kingori iz Kenije zajedno sa jednim holandskim oficirom. I
14 razgovarali su o raznim stvarima. Gospodin Kingori je bio veoma zabrinut
15 zbog toga što se dešavalo sa druge strane ulice gde s... u odnosu na
16 mesto gde su oni stajali. Ne znam, da li vidim... Da li imamo
17 fotografiju bele kuće?

18 Dakle, upravo s druge strane gde je gospodin Borovčanin, a to
19 ćete jasnije videti na video snimku, je čuvena bela kuća, gde su
20 odvedeni ljudi nakon što su odvojeni. Ovde je snimak balkona bele kuće
21 na 30-40 metara od mesta gde je bio gospodin Borovčanin. Vidite kako su
22 Muslimani okupljeni. Svi ti muškarci su kasnije ubijeni nešto dalje niz
23 put 2-3 dana kasnije. A ukoliko su imali sreće, ubio ih je neki vojnik u
24 Bratuncu.

25
26
27
28
29
30

1 Momir Nikolić će vam reći da je on koordinirao proces razdvajanja
2 i iselja... iseljavanje stanovništva, i to je uradio zajedno sa Duškom
3 Jevićem, koji je bio pod komandom gospodina Borovčanina, koji je bio...
4 dakle, Duško Jević koji je bio poznat kao Staljin. Sa njime sam
5 razgovarao... o njemu sam maločas razgovarao - ispravka prevodioca - i
6 on je dobro bio upoznat sa organizacijom i bio prisutan u Potočarima,
7 ali nije video da je neko bio... bilo ko bio razdvojen.

8 Momir Nikolić će vam takođe reći da ujutro 12. jula, nakon
9 sastanka u hotelu "Fontana", Vujadin Popović i obaveštajni oficir
10 Drinskog korpusa gospodin Kosorić su došli do njega i rekli mu da je
11 doneta odluka da se odvoje vojno sposobni muškarci, da treba da se
12 ubiju, i rečeno mu je da traže od njega pomoć kako bi se to organizovalo
13 i posao obavio. Tražili su da se odrede mesta gde će se izvršiti
14 pogubljenje i on im je onda naveo mesta gde će se izvršiti pogubljenje.
15 To je nešto što se zvalo fabrika cigli. To ćete uskoro videti. To je
16 bilo izvan Bratunca, blizu... izgledalo je kao kravički magacin, i
17 upravo je bilo savršeno za odlaganje ubijenih ljudi. I Momir Nikolić je
18 priznao da je učestvovao u procesu razdvajanja i iseljavanja žena i
19 dece, znajući da će muškarci biti ubijeni.

20 Uveče 12. jula, održan je sastanak sa generalom Mladićem,
21 generalom Krstićem i komandantima brigada. Nakon pada Srebrenice 11.,
22 većina komandanata brigade koji su učestvovali u napadu su se na kratko
23 povukli, nisu znali gde su tačno snage Nasera Orića. Mislili su da su u
24 području koji se zvao trougao... Bandera trougao. Dvanaestog, Mladić je
25 sazvao sastanak svih komandanata, i važno je imati na umu da u tom
26 trenutku već je odlučeno da se otpočne sa ubistvima. Bilo je negde

27
28
29
30

1 500... 500 do 1.000 Muslimana muškaraca koji su bili odvojeni i koji su
2 bili smešteni u kolima i u školi u Bratuncu. Oni su bili tučeni i molili
3 se... molili za pomoć, dakle, nedaleko od mesta gde je održan sastanak u
4 štabu Bratunačke brigade. Jasno je da je Vinko Pandurević bio tamo sa
5 Mladićem, kao i komandant 2. romanijske brigade, koji će nam reći nešto
6 o tome šta se tada desilo, ali je nezamislivo da te večeri Mladić i
7 Krstić nisu obavestili pukovnika Pandurevića i druge o tome šta će se
8 kasnije desiti i o planu.

9 Također je važno znati da je u to vrijeme postojao... u to
10 vrijeme nije postojao plan da se zarobljenici prebace u Zvornik. Sve što
11 su znali stvarno je bilo da je u Potočarima bilo oko 1.000 ljudi i da se
12 njih pokušava negdje u Bratuncu poubijati i to na mjestima o kojima je
13 govorio Momir Nikolić, dakle u toj ciglani. E sad, imajući to na umu i
14 značaj toga i činjenicu da su svi oni u sklopu komande, nemoguće je
15 vjerovati da oni o tome nisu razgovarali. Međutim, ono što ćete čuti je
16 da je Mladić donio odluku da se zauzme Žepa, i Mladić kaže svojim
17 komandantima - u redu, imamo Srebrenicu, idemo u Žepu. Jedan od njegovih
18 komandanata, glavnih komandanata, Vinko Pandurević je bio od njih /sic/,
19 je se usprotivio Mladiću i rekao - vojska je umorna, trebaju se
20 odmoriti. Postoje vjerojatno i neki drugi vojni razlozi koje je on
21 naveo. Mladić je inzistirao. Komandanti brigade su uspjeli uvjeriti
22 Mladića da dođe u područje Vijogore, gdje su se nalazile jedinice i da
23 im održi govor kako bi ih ohrabrio, što je on sljedećeg dana i učinio.

1 To nas je dovelo do 13. jula. Dana 13. jula... sjećate se da ova
2 kolona je iz Jaglića i Šušnjara krenula 11. uveče. Dvanaestoga je veliki
3 broj tih ljudi uspio preći preko ovog puta Nova Kasaba-Konjević Polje i
4 dalje Bratunac, dakle, preko tog puta. Došlo je do velike greške, naime,
5 u obavještajnim podacima koje su srpske snage imale. Naime, to što oni
6 nisu znali koliko ljudi je prešlo. Naime, oko 5 do 7 hiljada Muslimana
7 je uspjelo preći, ali je bar pola te kolone ostalo s druge strane. Uveče
8 12., uz pomoć Borovčaninovih snaga i drugih snaga koje su dolazile u to
9 područje, Srbi su uspjeli opkoliti to područje i blokirati taj put preko
10 Nove Kasabe, Konjević Polja i do Kravice, tako da ta muslimanska kolona
11 više tuda nije mogla napredovati.

12 Dakle, ujutro 13. je oko tog područja, oko ceste, bio željezni
13 prsten stvoren i otprilike 6 hiljada... 5 ili 6 hiljada Muslimana se
14 našlo zarobljeno u tom području. Srpske su snage se kretale uz cestu sa
15 megafonima, obučeni u opremu i odjeću UN-a, u oklopnim vozilima UN-a,
16 tražeći od njih da će... da se predaju, obećajući im sigurnost i da će
17 se UN za njih pobrinuti, što su mnogi i učinili, 5 do 6 hiljada ljudi.
18 To se dogodilo sve trinaestoga. Ti su ljudi bili zatim odvedeni na nizna
19 mesta Sandiće, Novu Kasabu, i zatim poslani u skladište u magacin u
20 Kravici.

21 Dakle, sada je jutro 13., još jedan datum prekretnica, i to je
22 trenutak kada su počela organizovana masovna pogubljenja. Do tada smo
23 vidjeli izolirane trenutke brutalnosti, izolirane smrti. Kad kažem
24 izolirani, u kontekstu Srebrenice to misli po 100 ljudi, tijela kojih su
25 se na gomilu slagala u školi Vuk Karadžić, bilo je tijela po šumama u
26
27
28
29
30

1 Potočarima, ali još nismo vidjeli ovakvo organizirano masovno
2 pogubljenje za kakvo je ovaj zločin zloglasan. Ujutro 13. jula, 16
3 muškaraca Muslimana našlo se na raskršću kod Konjević Polja i smješteni
4 su u autobus i odvedeni su u jedno područje prema sjeveru uz rijeku,
5 rijeku Jadar, otprilike na onom mjestu koje sam maloprije pokazao.
6 Imaćemo to vi... na... bolje vidjeti na jednoj drugoj mapi. Tamo su
7 odvedeni do te rijeke i tamo su poubijani. To znamo jer je jedan čovjek
8 preživio. Pogodio je ga je metak u rame, on je pao u rijeku, rijeka je
9 prilično brzo tekla i uspjela ga odnijeti dovoljno daleko, tako da je on
10 preživio i ispričao nam tu priču, ali još uvijek ima ranu u ramenu kojom
11 to može dokazati. Ali ono što je važno je za nas je da su oni krenuli
12 autobusom.

13 Autobus je u to vrijeme bilo nešto od ključne važnosti, jer se
14 tada pokušavalo odvesti žene iz Potočara. Za vojsku ili MUP da dođe do
15 jednog autobusa, to je pokazivalo da su oni morali organizirati ta
16 ubojstva i da je ubijati... ubiti tih 16 ljudi koristeći se autobusom,
17 da nije nešto što to mogu napraviti obični vojnici ili neki narednici
18 samostalno. Dakle, imamo prvu indikaciju da se radi o organiziranom
19 masovnom pogubljenju.

20 Nešto kasnije, možda oko 12:00, 13:00, jedan svjedok je vidio tri
21 kamiona... tri autobusa sa Muslimanima kako prolaze cestom prema dolini
22 Cerske. On je u šumi, gleda na cestu i vidi da za tim autobusom...
23 autobusima ide oklopni transporter sa vojnicima, a zatim i jedan
24 rovokopač, zatim čuje paljbu, nakon toga se autobusi vraćaju prazni, a
25 zatim i buldožer, kao i oklopni transporter. On pokuša pobjeći na
26 sjever, nailazi na jedno područje gdje strašno smrdi, on nam je pokazao

27
28
29
30

1 gdje. I mislim da je to bilo 1998. kada smo tamo vršili iskapanja i
2 pronašli 150 Muslimana sa rukama zavezanim iza leđa, koje su bile
3 zavezane žicom, i također, čahure od metaka po cesti i zatim zemlju koja
4 je natrpana, očito od strane onog ko je upravljao rovokopačem, preko
5 njih. Dakle, to se dogodilo negdje oko 01:00 h poslije podne. To je bio
6 dio ubojstva, a za to ubojstvo je bilo, dakle, potrebno tri autobusa,
7 jedan oklopni transporter i rovokopač. To ne mogu organizirati sami
8 obični vojnici i narednici. To je trenutak... pokazuje da se radi o
9 masovnoj egzekuciji u kojoj su najviši... najviše razine sudjelovale. To
10 pokazuje nam dolina Cerske.

11 Ali ono što VRS nije shvatio je koliko će mnogo zarobljenika
12 imati u poslijepodne 13. jula. Ne radi se više o 150 ljudi ovdje ili
13 nekih 16 tamo. Imali su na rukama pet ili šest hiljada ljudi, i mislim
14 da im je bilo jasno da ih ne mogu sve poubijati u Bratuncu, iako ćemo
15 čuti iskaze da je Beara upravo htio početi sa time, i da je bio veoma
16 ljut kada to ljudi nisu htjeli napraviti.

17 Ali uveče 13. jula, većina zatvorenika koja je bila u Novoj
18 Kasabi i Sandićima, na tim velikim poljanama, je već bila prevedena u
19 Bratunac ili u selo Kravica, gdje su bili držani. Otprilike 1.000 njih
20 je bilo smješteno u Kravicu odmah izvan samog sela i poslije podne je
21 odlučeno da će ih se poubijati. U to vrijeme su dolazili i autobusi. Ti
22 su autobusi smješteni ispred tog magacina i počelo je ubijanje ljudi. To
23 je trajalo satima. Osamsto do hiljadu ljudi se nalazilo sa obadvije
24 strane magacina, mrtvih ljudi.

25

26

27

28

29

30

1 Pozabavićemo se time kada budemo se bavili Borovčaninom jer je to
2 zločin... da je to ubojstvo koje treba... da bi se moglo to shvatiti...
3 To... taj cijeli je događaj zapravo jedan zaseban element u samom
4 onom... cijeloj široj priči. Ovdje će pojedinosti tog događaja biti od
5 veoma velike važnosti i morat ćete ih dobro razmotriti.

6 Kao što sam već pomenuo, bilo je toliko mnogo zatvorenika...
7 zatvorenika toga 13. da ih nisu sve mogli poubijati, te su donijeli
8 odluku da ih se prebaci u Zvornik. To znamo... to nam, naime, kaže Momir
9 Nikolić. On je zapravo rekao da je on otišao na susret sa Dragom
10 Nikolićem i dao im je informacije o tom... da mu je informaciju o tome.
11 Ali imamo i jednog preživjelog, nekoga ko je preživio u školi...
12 događaje iz škole iz Bratunca, koji je bio smješten u vozilo zajedno sa
13 još 50 do 100 ljudi, prevezen u područje Zvornika, i to u noć 13., i
14 odvezen u školu u Orahovcu. Evo ovdje, nedaleko od sjedišta Zvorničke
15 brigade.

16 Dakle, znamo da je uvečer 13., da su shvatili da neće moći
17 poubijati sve u području Bratunca. Čut ćete čuveni ili zloglasni
18 presretnuti razgovor između šefa SDS-a Miroslava Deronjića i Radovana
19 Karadžića, gdje se Karadžiću govori o hiljadama u školi, a on kaže:
20 "Odvedite ih u magacine van, van", a Deronjić kaže: "Da, da." Deronjić
21 će o tome također dati svoj iskaz.

22 Dakle 13., Muslimani su počeli biti slani za Zvornik.

23 Trinaestoga, pukovnik Pandurević je poslan sa svojom jedinicom u
24 Žepu i bio je u zoni dejstava u području Žepe kada se donijela ta
25
26
27
28
29
30

1 odluka, ali je sigurno bio u radio kontaktu i mogao je biti informiran o
2 tome. To je ono o čemu sam govorio kada sam govorio o zamjeniku
3 komandanta, da je komandant morao o tome biti upoznat. I čut ćete iskaze
4 koji... ili dokaze koji pokazuju da to jeste tako bilo. U svakom
5 slučaju, do njega se moglo doći radiom. Sljedećeg jutra 14., počinju
6 napadi i od tog trenutka njegove jedinice sudjeluju u tim napadima.

7 U svakom slučaju, vratimo se na večer trinaestoga. Muslimani su
8 držani u školi, nekoliko stotina, još te noći, ali zbog nekog razloga,
9 bilo zbog mraka ili sigurnosne situacije, pošto se muslimanski konvoj
10 još uvijek nalazi negdje, oni prestaju sa prevoženjem tokom noći, i tek
11 14. ujutro prikupljaju veliki konvoj autobusa i kamiona kako bi tih
12 5.000, možda i 6.000 Muslimana i dječaka i muškaraca koji su bili
13 smješteni u Bratuncu i Kravici, dakle, oni koji su preživjeli, i
14 prebaciti ih u Zvornik. Ovaj konvoj vodi pukovnik... potpukovnik
15 Popović, načelnik brigade vojne policije... vojne policije Bratunačke
16 brigade i još neki drugi.

17 Poslije podne 14.07., počinje organizirano ubojstvo u školi u
18 Orahovcu. Ljudi se izvođe iz školske zgrade, stavljaju u kamione
19 Zvorničke brigade, odvodi ih se otprilike nešto manje od kilometra niz
20 cestu i tamo ih se ubija masovno od strane pripadnika Zvorničke brigade.
21 Posebno tu uključen je bio 4. bataljon.

22 Istovremeno, ljudi koji su prebačeni u školu u Petkovicima,
23 Roćeviću, kao i u školu u Kuli u području Pilice i Domu kulture Pilica.
24 Sada ću početi govoriti o... to jest kasnije ću detaljnije govoriti
25
26
27
28
29
30

1 šta je bilo s tim ljudima, kako su povezani sa optuženima, ali će to
2 vjerojatno biti sutra.

3 Pogubljenja u Petkovcima počela su kasno noću 14. nakon što je
4 završilo smaknuće ljudi u Orahovcu. To je trajalo vjerojatno cijele
5 noći. Otprilike 800 do 1.000 ljudi je poubijano. Mi ne znamo ko je
6 konkretno povlačio okidač u to vrijeme. Znamo da je bataljon, mislim da
7 se radi o 6. bataljonu Zvorničke brigade, bio uključen u prijevoz ljudi
8 koji su bili ubijeni. A škola se nalazila tačno preko puta ceste u
9 odnosu na komandno mjesto bataljona, tako da ćete čuti iskaz komandanta
10 bataljona i zamjenika komandanta o tome kako je Beara bio prisutan i
11 organizirao stvari vezane za zatvorenike.

12 Sljedećeg dana, 15., Pandurević je dobio hitni poziv od
13 Obrenovića, jer je kolona počela... postala prijetnja Zvorniku
14 četrnaestog. Došlo je do sukoba između kolone i snaga Zvorničke brigade.
15 Brigada shvaća da se ne radi o 200 ili 300 ljudi kao što su mislili na
16 početku, nego da se radi možda oko 5.000 ljudi i Obrenovića hvata
17 panika. Tako da je noći 14. on zatražio hitnu pomoć tražeći Vinka
18 Pandurevića. Ali sam preskočio jednu ključnu stvar. Moram se vratiti
19 sada opet na Obrenovića.

20 Kao što znate, Obrenović se izjasnio krivim. Uvečer 14... 13., on
21 će to u svom iskazu reći, da je dok se pokušavao pozabaviti tom kolonom
22 koja je dolazila, da ga je nazvao Drago Nikolić, koji je dobio zadatak
23 da bude na isturenom komandnom mjestu Zvorničke brigade, evo tamo gore u
24 šumi gdje sam pokazao, i Drago Nikolić mu otprilike kaže da prema
25 Zvorniku dolazi hiljade zatvorenika. Da je naređenje da ih se zatoči i
26 da ih se postrijelja i da mora biti smijenjen sa dužnosti na mjestu,
27 isturenom komandnom mjestu, kako bi organizirao da to i omogući da se to

1 dogodi. Obrenović kaže: "Samo malo. Za to moramo dobiti ovlaštenje od
2 komandanta." A Nikolić kaže: "To dolazi sa vrha." S njim smo stupili u
3 kontakt, mislim da je to Popović napravio, i to dolazi s vrha od
4 komandanta. U tom trenutku, Obrenović, koji je vjerovao svom oficiru
5 bezbjednosti, i s obzirom da je bio dio tog vrtloga mržnje, kako je on
6 to rekao, dozvoljava Dragi Nikoliću da uzme vojne policajce, kako bi
7 počeo sa poslom stražarenja i prihvatanja tih zatvorenika i njihovog
8 ubijanja, te daje ovlaštenje za cijelu operaciju ubijanja u tom
9 području, za što se izjasnio da je kriv.

10 Dakle, da se sad vratimo na 14., on se uspio stupiti u kontakt sa
11 komandom Drinskog korpusa, koji se uspio stupiti u kontakt sa
12 Pandurevićem. Pandurević stiže negdje sredinom jutra, možda oko podneva
13 petnaestoga. Kada Pandurević stiže, svi u Orahovcu su već mrtvi i traje
14 podproces pokapanja. Dakle, imamo tu otprilike 1.000 ljudi. Svi iz
15 Petkovaca su mrtvi i vrši se pokapanje njih. To kori... za to se koristi
16 inženjerija i oprema Zvorničke brigade. Oni su uključeni, dakle, u taj
17 masivn... masovni proces pokopa. Dakle, on kad se vrati, svi iz te škole
18 su već mrtvi, otprilike 2.000 ljudi. Ali još uvijek je oko 1.500 ljudi
19 smještenih u Pilici u domu kulture i u školi u Kuli, i možda još 500 ili
20 800 koji se nalaze u školi u Ročeviću, koji još nisu ubijeni, koje tek
21 tada ubijaju u trenutku kad se on vraća.

22 Obrenović mu o tome podnosi izvještaj, u smislu da imaju
23 poteškoća u zapravo čuvanju i pokapanju tih ljudi. Ne govori se o
24 nikakvim problemima u vezi sa ubijanjem tih ljudi, samo o stražarenju i
25
26
27
28
29
30

1 pokapanju tih ljudi. Pandurević na to odgovara da bi civilna zaštita
2 trebala to da riješi. Civilna zaštita je organizacija koja se bavi
3 sanitacijom, pokopima, i time se bavila u Bratuncu. To je pokazatelj da
4 je Obrenović upoznat s time, da je upoznao Pandurevića i da nije
5 zadovoljan zbog toga što njegove jedinice moraju u tome sudjelovati i tu
6 mu ovaj, dakle, odgovara da je civilna zaštita koja bi to trebala
7 riješiti. Njega, dakle, ne brinu smrti tih ljudi, njega brine to što su
8 njegove jedinice nisu mogle obavljati vojne dužnosti koje su trebale u
9 to vrijeme.

10 Dakle, nakon što je Pandurević upoznat o situaciji od Obrenovića,
11 on ima dalje sastanke sa komandom brigade, na kom... na razini komande
12 brigade i radi ono što bi svaki komandant trebao napraviti, odlazi na
13 front i vodi poslove obrane. On je isprva tvrdio i raspravljao se sa
14 Obrenovićem i drugima koji su rekli da je najbolje da se pusti da ti
15 ljudi prođu, jer će se previše ljudi... ljudstva izgubiti ako se bude
16 borilo s njima. Dakle, imamo... da... ovako - imamo tu liniju fronte.
17 Snage Armije BiH su sjeverno od Nezuka sa artiljerijom, ljudi su u
18 rovovima i imaju opremu, i ovdje ima otprilike 5 do 6 hiljada djelimično
19 naoružanih ljudi koji im se približavaju, prolazeći kroz pozadinu VRS-a.
20 U noć 15., Zvornik se nalazi zapravo u poteškoćama. Pandurević se isprva
21 ne slaže i želi da se sukobi sa cijelom kolonom, ali kada stigne tamo, a
22 to će... o tome ćete čitati u... i čuti u presretnutim... iz
23 presretnutih poruka, imamo jednu situaciju koja liči na bitku iz 19.
24 stoljeća, ne znam kako drugačije da to opišem. Dakle, stotine
25 nenaoružanih... stotine ljudi, mnogi nenaoružani, kako preplavljaju
26 roveve Zvorničke brigade, oduzimaju im oružje i koriste ih protiv same
27 Zvorničke brigade. U ranim jutarnjim satima 16., Zvornička brigada je

28
29
30

1 već izgubila pedesetak ljudi.

2 E sad, u ovom ratu, 50 ljudi u jednoj jutarnjoj borbi je veliki
3 gubitak. I u tom trenutku Pandurević preorganizira i donosi novu odluku,
4 i donosi se, dakle, odluka da se otvori to područje i da se ostatku
5 dozvoli da se probiju. To područje ostaje otvoreno otprilike par dana i
6 zatim se ponovo zatvara. Ali to nije napravljeno iz humanitarnih
7 razloga, nego zato što je 50 mladih Srba ubijeno zbog Mladićeve divne
8 šeme da se zauzme Srebrenica.

9 I takođe 16., nastavljaju se pogubljenja, u kojima učestvuje
10 Popović, kao i Beara, ubistva u Pilici gdje sam rekao je oko 1.000 ljudi
11 u školi, i oko 500 u domu kulture. Mi ćemo pokazati njihovo učešće, i
12 takođe ćemo pokazati odred koji je doveden da pomogne u procesu
13 ubijanja. Ubijanje se odigralo na Vojnoj ekonomiji Branjevo, i naziva se
14 Vojnom ekonomijom Branjevo zato što je tu jedinica Zvorničke brigade
15 gajila svinje i žitarice da bi hranila svoju vojsku, i tu su bili
16 oficiri i vojnici koji su tamo radili. Oni su stavljeni na raspolaganje
17 za ovu operaciju, i tu je bila jedinica Vinka Pandurevića, to je bila
18 zemlja Vinka Pandurevića, njegovi vojnici, i oni su pomogli da se sve to
19 desi. Oni su stražarili kod ljudi u školi, oni su ih držali na ekonomiji
20 Branjevo. Deseti diverzantski odred je došao i obavio najveći dio
21 ubistava, zatim je prešao u Dom kulture Pilica poslijepodne 16. i ubio
22 sve ljude u Domu kulture Pilica.

23 Petnaestog, ubistva su se odvijala na mjestu koje se zove Kozluk.

24

25

26

27

28

29

30

1 To je nešto što ostaje u glavi. To nije daleko od škole Roćević.

2 Nakon ubistava u Pilici 19. jula, vidimo da je još mnogo grupa
3 Muslimana u šumama, zarobljavaju se u šumama, i poslata je jedinica iz
4 Krajiškog korpusa da se pretpotčini Vinku Pandureviću u hvatanju ovih
5 grupa. Prema riječima jednog preživjelog, on ih je čuo kako razgovaraju
6 na radiju i kako je rečeno da se svi pobiju. Samo je jedan uspio da
7 pobjegne. Ovaj preživjeli je pogođen u leđa. On se kotrljao preko brda i
8 uspio je na kraju da pobog... pobjegne. Ali ti ljudi koji su izvršili
9 ubistvo bili su pret... podređeni komandi Vinka Pandurevića. Vidjećete
10 naređenja, direktive generala Miletića, kojima se Krajiški korpus,
11 odnosno ta jedinica Krajiškog korpusa šalje u Zvornik da pomogne u
12 situaciji, i da se bori sa situacijom kako se ona razvija. Vidjećete
13 nevjerovatne dokaze kojima se uspostavlja veza između ovih ljudi.

14 Neću sada zalaziti u detalje svih drugih ubistava. Čućete o
15 ubistvu 16 pacijenata koji su bili teško ranjeni blizu Milića, i onda su
16 poslani u zvorničku bolnicu, ali umjesto da se ih preuzme Međunarodni
17 komitet crvenog krsta, jer su oni bili teško ranjeni, oni su upućeni u
18 štab Zvorničke brigade, i negdje oko 14., 15., oni su držani u toj zoni
19 u... Oni su čuli da će ih doktori iz zvorničke bolnice doći, da će ih
20 liječiti, i Obrenović je otišao i pogledao o čemu se radi, jer su to...
21 pitanja vojnika koji... jer vojnici koji su tamo željeli... koji su tamo
22 bili, nisu željeli da Muslimani budu tu u njihovoj komandi. Ubrzo zatim
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stiže Popović i ovi se zatvorenici izvode i nikada više nisu ni viđeni.
2 Zašto je bilo potrebno da se ubije tih 16 ljudi koji su bili teško
3 ranjeni kod Milića? Zašto je bilo potrebno da se ubije 16 pacijenata? Ne
4 znamo, ali to je učinjeno. Mi imamo njihova imena. Oni se vode na spisku
5 nestalih. Popović se jasno povezuje sa tim.

6 Takođe znamo od jednog preživjelog sa ekonomije Branjevo da je on
7 uspio da se izvuče ispod leševa 16., i da je našao još 4 preživjela na
8 ekonomiji Branjevo, saznao da su oni iz okolnih sela, vidio krv na njima
9 i čuo njihovu priču. Nekoliko dana kasnije, njemu je pomoglo par vojnika
10 iz Zvorničke... njima svima je pomoglo par vojnika iz Zvorničke brigade,
11 dalo im je sendviče i rekao da idu... gdje se nalazi linija fronta. Ovi
12 ljudi su bili farmeri. Oni su mislili da će moći pomoći svojoj porodici
13 u to vrijeme i da su se oni sažalili nad tom četvoricom patetičnih
14 Muslimana.

15 Ali ova četvorica Muslimana su ponovo zarobljeni kasnije,
16 ispitivao ih je vojna policija Drage Nikolića, i oni su priznali da su
17 pomogli ljudima iz Zvornika. Nikolić je pomogao da se identifikuju ti
18 vojnici koji su im pomogli i Vinko Pandurević i Dragan Nikolić su
19 krivično gonili te srpske vojnike koji pomogli tim ljudima tako što su
20 im dali sendvič i rekli im gdje se nalazi linija fronta. Dakle, oni su
21 krivično gonjeni jer su pomogli neprijatelju. Vidjećemo dokument koji to
22 potkrepljuje. Mi imamo imena te četvorice preživjelih Muslimana i nećete
23 biti iznenađeni kada čujete da su sva četvorica na spisku nestalih
24 Međunarodnog komiteta crvenog krsta, jer su oni, nakon što su korišteni
25 kao svjedoci protiv tih Srba, bili takođe pogubljeni. Možda će jednog
26 dana njihove kosti biti identifikovane i njihova porodica će to saznati
27 gdje se nalaze njihovi voljeni.

28 Ostalo nam je još malo vremena i ja ne želim da uzmem previše

29
30

1 vremena sutra, tako da ako nemate ništa protiv, mislim da ću početi sa
2 trećim poglavljem, a to je veza... materijal koji ukazuje na vezu. I uz
3 pomoć gospođe Stewart, ćemo sada pogledati taj materijal.

4 Prvi materijal koji ukazuje na vezu... a prvo ću govoriti o
5 generalu Miletiću. Prvi dokument kojim želim da se bavim, to je dokument
6 čiji smo dio već vidjeli. To je direktiva 7, pa... famozna direktiva 7,
7 koju je napisao Miletić, i gdje piše da treba život učiniti
8 nepodnošljivim. Ali takođe, ima jedan dio na samom kraju, mislim da ga
9 je označila gospođica Stewart, koji se odnosi na logističku podršku za
10 ovu operaciju. Samo trenutak. Pročitaću to samo kratko: "Relevantni
11 državni i vojni organi odgovorni za rad sa UNPROFOR-om i humanitarnim
12 organizacijama će kroz planirano i neometano restriktivno izdavanje
13 dozvola smanjiti i ograničiti logističku podršku UNPROFOR-a enklavama i
14 snabdijevanje materijalnim resursima muslimanskog stanovništva, tako da
15 oni ovise o našoj dobroj volji, dok u isto vrijeme izbjegavamo da nas
16 osudi međunarodna zajednica i međunarodno javno mnjenje."

17 Dakle, oni žele da Muslimani ovise o njihovoj dobroj volji, tako
18 što njihovo snabdijevanje drže na minimumu, ali ipak ne toliko lošim da
19 ih... da bi ih osudila međunarodna zajednica, da bi međunarodna
20 zajednica to primijetila. Vidjet ćete dokaze koji to potkrepljuju. To
21 se... to je sve u skladu s tim da se život učini nepodnošljivim. A
22 general Miletić je igrao glavnu ulogu u tome koji konvoji i kakvi
23 konvoji će ući, a koji neće.

24 A da sada pogledamo dokument od 18. juna. To je dokument od 18.

1 juna, a zove se otvorena poruka, opet pod imenom generala Miletića,
2 dakle otvoreni tekst od glavnog štaba. Neću ga cijelog čitati, ali
3 govori se o snabdijevanju različitim materijalima, snabdijevanju
4 enklave, i na kraju general Miletić kaže... vidjećete on to upućuje
5 Zvorničkoj brigadi i različitim brigadama, i tiče se... koje su imale
6 veze sa enklavama, i kaže se: "Tražim detaljnu provjeru svih vozila, kao
7 i pregled vo... tereta koji se prevozi. Naročito da se obrati pažnja na
8 gorivo u rezervoarima i gorivo koje se prevozi u enklave. Kontrola
9 dokumentacije, a posebno da se izvrši identifikacija svih lica uz
10 sačinjavanje spiskova lica i njihovih identifikacionih kartica kako bi
11 se obezbijedilo da lica koja ulaze u enklave moraju izaći iz enklave
12 nakon završenog zadatka."

13 To pokazuje da general Miletić igra vrlo važnu ulogu. Na prvi
14 pogled tu nema ništa krivično, ništa zločinačko, ali pokazuje njegovu
15 ulogu u tom planu i on može da kaže Zvorničkoj brigadi: "Zahtijevam da
16 se izvrši detaljna kontrola." Da li je to naređenje komandanta? Ne. Da
17 li je direktiva koju morate da slijedite? Da. I ovo je dosljedno
18 Mladićevoj direktivi 7 i ostalom materijalu koji smo vidjeli, kojim se
19 utvrđuje ova politika. I vidjećemo, kada je riječ o gorivu, koliko je
20 gorivo ograničavano, snabdijevanje gorivom ograničavano. Tako da
21 Holandski bataljon, u vrijeme kada se ovo dešavalo, nije imao dovoljno
22 goriva da uključi klima uređaje ili bilo kakve električne uređaje, niti
23 su imali goriva za svoja vozila. I ovo je s... upravo ono što radi
24 glavni štab preko svojih korpusa, preko svojih brigada, a ovo je
25 direktno djelo generala Miletića.

26 I još jedan dokument. To je dokument od 13. jula. To je
27 nevjerovatan dokument koji je nedavno pronađen u zbirci Drinskog
28
29
30

1 korpusa, koji je bio zgužvan među drugim telegramima i vjerovatno je
2 propušteno da se vidi kada je pregledan taj materijal. I to je u stvari
3 komunikacija od potpukovnika Milomira Savčića. Milomir Savčić je bio
4 komandir 65. zaštitnog puka i on je bio na mjestu koje se zove Borike,
5 ispod Žepe, gdje s... je bio stacioniran Tolimir kako bi se... vodio
6 računa o napadu na Žepu. Savčić dobija prijedlog Tolimira u vezi sa
7 svim... svom tom ogromnom količinom zatvorenika koji su zarobljeni u
8 području Nove Kasabe i Sandića, i ja želim da pogledamo svaku riječ u
9 ovom dokumentu, jer ne vidimo mnogo takvih dokumenata.

10 Nastavak... naslov je "Postupak sa ratnim zarobljenicima."
11 Upućeno je komandantu Glavnog štaba VRS, dakle, to je Mladiću. Zatim, na
12 informaciju, na znanje pomoćniku komandanta Glavnog štaba VRS-a za
13 moralna, vjerska i pravne poslove, i na znanje komandantu bataljona
14 vojne policije 65. Zaštitnog puka, a to je taj Malinić kojeg sam već
15 pomenuo, koji je predstavljen... koji je predstavio onog Holanđanina
16 Beari. I tu se kaže: "U reonu Dušanova (Kasaba) zarobljeno je preko
17 1.000 pripadnika bivše 28. divizije tzv. Armije BiH. Zarobljenici su pod
18 kontrolom bataljona vojne policije 65. zaštitnog puka." Dakle, oni imaju
19 tamo jedinicu u Novoj Kasabi, pa je prema tome prirodno da su oni ti
20 koji se bave svim tim zarobljenicima.

21 "Pomoćnik komandanta Glavnog štaba VRS-a za obavještajno-
22 bezbjednosne poslove", a to je Tolimir, "predlaže sljedeće mjere:

23 Zabraniti pristup svim nepozvanim licima, snimanje i
24 fotografisanje zarobljenika.

25
26
27
28
29
30

1 Zabraniti prolazak do daljnjeg svih vozila Ujedinjenih nacija na
2 pravcu Zvornik-Vlasenica.

3 Komandant bataljona vojne policije da preduzme mjere da se ratni
4 zarobljenici sklone van magistralnog puta Milići-Zvornik, stave u
5 zatvorene prostorije ili na prostore koji su zaštićeni od osmatranja sa
6 zemlje ili iz... i iz vazduha."

7 Ove stotine zatvorenika, kao što sam već ranije rekao, su služile
8 za... kao ulog za pregovore o razmjeni, i prva stvar koju su željeli u
9 toj situaciji je da dovedu Međunarodni komitet crvenog krsta da se ti
10 ljudi registruju, da među njima potraže vojno sposobne ljude i da se o
11 njima pobrinu. Zašto biste ih krili, osim ako nemate na umu neku
12 zločinačku aktivnost. Da pogledamo od koga su ih krili. Možda su ih
13 krili od vojske bos... od armije bosanskih Muslimana, koji bi mogli da
14 se probiju i da... Ali to je potpuno nerealistično, jer oni su prip...
15 jer oni su Armija Bosne i Hercegovine, i nisu nikako blizu snaga 2.
16 korpusa u tom trenutku. Nema u blizini vazduhoplovnih sn... vazdušnih
17 snaga. Armija Bosne i Hercegovine ne može ništa da uradi u vezi s tim
18 ljudima u tom trenutku. Od koga ih oni kriju da se ne vide ni sa zemlje
19 ni iz vazduha u julu 1995.? Jedini od kojih mogu da ih kriju je NATO.
20 Oni ne žele da ih NATO vidi. Oni ne žele da međunarodna zajednica zna da
21 oni postoje. To je vrlo snažna indikacija da se priprema operacija
22 ubistva i da se ti ljudi kriju od međunarodne zajednice, kako bi mogli
23 da ih ubiju.

24 Gospodinu Savčiću je pokazan ovaj dokument. On ga nije... nije

1 osporavao ni priznao, ni prihvatio, i ja sam ga pitao od koga su krili
2 te ljude, a on je rekao: "Pa, NATO-a." Pitao sam ga pa zašto su ih krili
3 od NATO-a. On je malo o tome razmislio, i onda je rekao: "Pa, bili bismo
4 zabrinuti da bi NATO mogao da ih zamijeni za Srbe, da pogriješi pa da
5 misli da su oni Srbi i da ih bombarduje." I ponovo, na osnovu takvog
6 odgovora možete... znate da on ne želi da se povezuje sa tim i to nam
7 sve govori o tome šta kaže taj dokument. Ali da pogledamo ponovo taj
8 dokument u kom se kaže:

9 "Kad komad... komandant bataljona vojne policije, po prijemu
10 naređenja, stupiće u vezu sa generalom Miletićem i od njega dobiti
11 dopunska naređenja i tražiti provjeru da li je ovo što je predloženo i
12 odobreno od strane komandanta Glavnog štaba VRS-a."

13 Dakle, ovdje imamo umiješanost Tolimira, Miletića... dakle,
14 Mladića. Dakle, ovo je kompletan dokument koji ukazuje... koji ih je
15 postrojio za genocid, za odgovornost za genocid. I ono što je
16 najvažnije, on pokazuje koliko su oni bili važni akteri u svemu tome.
17 Miletić izdaje... će izdati naređenja u vezi s tim ljudima. To je
18 izuzetno važan dokument koji pokazuje ko je u ovome svemu bio značajan,
19 ko je u ovome svemu učestvovao i šta su pripremali.

20 Mislim da je ovo dobar trenutak da prestanem.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine McCloskey.
22 Izvolite sestti. Nastavićete sutra.

23 Danas sam bio pomenuo jedan još nerešen podnesak koji je
24 poverljivo pod pečatom podnet, a odnosi se na zahtev Tužilaštva da se
25 izdaju zaštitne mere za više osoba. U meri u kojoj je to moguće, želeo
26
27
28
29
30

1 bih da rasprava bude na otvorenoj sednici. Međutim, ukoliko će se
2 pominjati imena svedoka, onda ćemo naravno morati da pređemo na
3 poluzatvorenu ili zatvorenu sednicu. Mislim da nema potrebe da se
4 pominju imena svedoka. Vi možete da se pozivate na njih na isti način na
5 koji se upućivalo na njih u samom zahtevu, odnosno da se pominje
6 pseudonim koji je dodeljen za svaku osobu, dakle, u oba prethodna
7 predmeta *Krstić* i *Blagojević*.

8 Sad, ko će najpre da nam se obrati? Gospođo Nikolić.

9 GĐA NIKOLIĆ: Hvala, časni Sude.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li je ovo zajednički podnesak
11 argumentacije koju sad iznosite ili iznosite i argumentaciju samo u
12 vlastito ime?

13 GĐA NIKOLIĆ: Ovo je bio zajednički podnesak da bismo izbegli
14 nepotrebno fajliranje odgovora u toku dana. Ukratko ćemo se obratiti
15 veću koja je pozicija Odbrane u vezi zadnjeg podneska Tužilaštva vezano
16 za zaštitne mere četiri svedoka koja treba da budu saslušana u prvoj
17 sesiji.

18 Svi timovi Odbrane nemaju prigovora protiv zahteva Tužilaštva za
19 četiri svedoka, obzirom da se radi svedocima za koje su prenešene
20 zaštitne mere po pravilu 75(F) iz ranijih predmeta.

21 Ono što Odbrana želi da notira i ukaže Sudskom veću da se o
22 jednom svedoku pod oznakom L, koji je u predmetu *Milošević* svedočio pod
23 oznakom B-1399, radi o tome da je u predmetu *Blagojević* ovaj svedok
24 svedočio javno, na otvorenoj sednici, pod punim imenom i prezimenom.

1 Radi se o (redigovano)
2 (redigovano)
3 (redigovano)
4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali na ovaj način ste
5 indirektno... Tako da moramo da redigujemo...
6 GĐA NIKOLIĆ: Ja se izvinjavam.
7 SUDIJA AGIUS: [nastavlja se prethodni prevod] ...ovaj deo
8 transkripta.
9 GĐA NIKOLIĆ: Molila bih onda da pređemo onda na zatvorenu...
10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] ...Samo trenutak, gospođu
11 Nikolić.
12 Molim Sekretara... U svakom slučaju imamo pauzu od pola sata,
13 dakle, kašnjenja emitovanja programa, tako da mora da se rediguje deo
14 transkripta, počev od reda... dakle, red 22, stranica 87, pa sve do reda
15 24. Zahvaljujem se sudiji Kwonu.
16 Molim da pređemo na poluzatvorenu sednicu i moći ćete dalje
17 izneti komentar koji želite, a kada završite vratićemo se na javnu
18 sednicu.
19 [Poluzatvorena sjednica]
20 (redigovano)
21 (redigovano)
22 (redigovano)
23 (redigovano)
24 (redigovano)
25 (redigovano)
26 (redigovano)
27 (redigovano)
28 (redigovano)
29 (redigovano)
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Strane 449-450 redigovane. Poluzatvorena sjednica.

ponedjeljak, 21.08.2006.

Predmet br. IT-05-88-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 (redigovano)
2 (redigovano)
3 (redigovano)
4 (redigovano)
5 (redigovano)
6 (redigovano)

7 [Otvorena sjednica]

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li ima nekih drugih obraćanja
9 u vezi podneska Tužilaštva?

10 Gospodine Krgoviću?

11 G. KRGOVIĆ: Da, časni Sude. Ja sam hteo da iskoristim priliku pre
12 nego... kada se bavimo proceduralnim pitanjima, da pokrenem jedno
13 pitanje, a tiče se primene *e-courta* ovde u sudnici.

14 U ranijim predmetima pred ovim tribunalom, Odbrana je
15 dostavljala, prilikom unakrsnog ispitivanja u momentu kada svedok da
16 svečanu izjavu, dostavljala je dokumenta koja će koristiti u toku
17 unakrsnog ispitivanja. Pošto to pitanje nije obuhvaćeno odlukom kojom
18 smo raspravili o tim stvarima, predlažem da Sudsko veće donese odluku
19 kojom će zauzeti isti standard i isti stav kako je već i urađeno u
20 predmetu *Milutinović i ostali*. To je odluka od 16. avgusta ove godine, a
21 koja govori o tome da je Odbrana dužna da u sistem *e-courta* pusti i
22 oslobodi suprotnoj strani sva dokumenta koja će koristiti za unakrsno
23 ispitivanje u momentu kada svedok položi svečanu zakletvu i onda kada
24 tužilac faktički više ne može komunicirati sa njim.

25
26
27
28
29
30

1 Tako predlažem da ista takva odluka bude donešena i u ovom
2 konkretnom slučaju. Mislim, tamo se u tom predmetu Tužilaštvo nije
3 protivilo ovakvom stavu Odbrane. Mislim da i ovde neće biti problema
4 takve prirode.

5 Hvala.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Mislim da možemo o ovome
7 konačno doneti odluku sutra ili kasnije kada bude potrebno da se to
8 uradi. Razumem šta ste hteli reći, gospodine Krgoviću, i zahvalan sam
9 Vam na Vašem obraćanju.

10 Vreme je da prekinemo s radom. Nastavićemo sa radom sutra ujutru
11 u 09.00 sati.

12 Koliko dugo očekujete da ćete još govoriti, gospodine McCloskey?

13 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Verovatno jednu sesiju, možda
14 dve. Radi se o dokumentima i ja ću pokušati da ne govorim suviše o
15 njima, već ćemo o njima čuti tokom iskaza svedoka.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Do sada ste iskoristili
17 otprilike tri sata.

18 Svima vam se zahvaljujem. Pretres je završen. Nastavak je sutra
19 ujutru u 09.00h. Hvala.

20 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

21 ... Sjednica završena u 13.42h.

22 Nastavak zakazan za utorak,

23 22.08.2006. u 09.00h.

24

25

26

27

28

29

30